

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Ett arbete eller ett modernt slaveri?

- **En kvalitativ innehållsanalys av hur prostitution och människohandel för sexuella ändamål konstrueras i spansk dagspress**

Alice Fresia Rydhagen & Cornelia Gradén

Kandidatuppsats (SOPB63)

VT 2023

Handledare: Mikael Sandgren

Abstract

Authors: Alice Fresia Rydhagen & Cornelia Gradén

Title: An occupation or modern slavery? A qualitative content analysis of how prostitution and human trafficking for sexual purposes are constructed in the Spanish daily press

Supervisor: Mikael Sandgren

Assessor: Lagunathan Govender

This study aimed to investigate how two Spanish newspapers, El País and El Español, portrayed human trafficking for sexual purposes, prostitution and the central actors. To gain insight and a better understanding of this, eleven news articles from each daily press that were published between the years 2021 and 2023, have been analyzed. The focus has been on both the manifest and latent messages that journalists emphasized. The method used for this study is a qualitative content analysis where coding was used to establish recurring themes within the chosen articles. To examine the data material the theories used were Edelman's theory on constructions in media, Doing Gender, Discipline Process and 'Us and the Others'. The results of the study concluded that there were two main perspectives on how the Spanish daily press viewed human trafficking and prostitution. The first perspective viewed it as today's slavery whereas the second viewed it as an occupation. These two differences affected how central actors, solutions and causes were constructed. Furthermore, this contributed to a varied narrative, yet a polarization, where the central actors were referred to in a similar manner. This led to normative beliefs and thoughts being reinforced when not questioned in the news reporting.

Keywords: media, analysis, news media, prostitution, human trafficking for sexual purposes

Förord

Vi vill tacka vår handledare Mikael Sandgren som varit mycket hjälpsam och stöttande medan han väglett oss under studiens gång. Vi vill även rikta ett stort tack till alla andra lärare som undervisat oss på socionomprogrammet och till vår familj och vänner som motiverar och inspirerar oss dagligen. Slutligen vill vi tacka varandra, för att vi har kämpat, stöttat varandra och gjort detta examensarbete tillsammans under hela processen.

Maj 2023, Malmö och Barcelona

Alice och Cornelia

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Problemformulering	5
1.2 Syfte och frågeställningar	9
1.3 Avgränsningar	9
1.4 Precisering av begrepp	9
1.5 Arbetsfördelning	10
2. Forskningsläge	11
2.1 De centrala aktörerna	11
2.1.1 Människohandelsoffer	11
2.1.2 Sexarbetare och personer i prostitution	13
2.1.3 Människohandlare och hallickar	15
2.1.4 Sexköpare	17
2.1.5 Media och normativa föreställningar	18
2.2 Orsaker och riskfaktorer	18
3. Teoretiska utgångspunkter	20
3.1 Konstruktion i media	20
3.2 Konstruktion av kön	22
4. Metod och material	24
4.1 Kvalitativ metod	24
4.2 Kvalitativ innehållsanalys	25
4.3 Urval	26
4.4 Källkritik	27
4.5 Dataanalysmetod	28
4.6 Etiska reflektioner	30
4.7 Metodens tillförlitlighet	32
5. Resultat och analys	34
5.1 Centrala aktörer	34
5.1.1 Hallickar och människohandlare	34
5.1.2 Sexköpare	36
5.1.3 Sexsäljare, frivilliga som ofrivilliga	39
5.2 Orsaker	43
5.2.1 Fattigdom	43
5.2.2 Vapenkonflikter och global uppvärmning	44
5.3 Lösningar	46
5.3.1 Prostitution som arbete	46
5.3.2 Kriminalisera köp av tillfällig sexuell förbindelse	47
6. Diskussion	48
7. Slutord	51
Referenslista	52

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Av många stater, institutioner och världsledande organ anses människohandel vara vår tids slaveri och att problematiken är ett stort växande problem. Det är den tredje mest lönsamma organiserade brottsligheten i världen efter narkotika- och vapenhandeln (Europaparlamentet, 2016). La Real Academia Española (Sv: Den kungliga spanska akademien) definierar begreppet som "Handel som handlar om att sälja människor som slavar" (RAE, 2022). Det finns olika ändamål för människohandel, bland annat arbetskraft, organhandel och för sexuella ändamål. Det sistnämnda ändamålet innefattar en användning av vilseledning, tvång eller hot, för att rekrytera och därefter transportera människor i syfte av sexuell exploatering. Offer kan transporteras över landsgränser men även inom ett och samma land (Heber, 2018; Villacampa, 2022; Cabrera-Rodríguez & Antolínez-Merchán 2022, s. 108).

El Ministerio del Interior (2021) (Sv: Inrikesministeriet) i Spanien beskriver att landet länge har varit både ett genomfartsland samt destinationsland för människohandelsoffer som kommer från olika geografiska platser och som rekryterats på diverse sätt. Människohandel förekommer även enbart inom Spanien, det vill säga att offer rekryteras, transporteras och utnyttjas inom landsgränserna. Enligt den spanska strafflagen (El Código Penal Español), gör sig en person skyldig till brott genom att sexuellt utnyttja en annan människa i maktunderläge genom prostitution, eller rekryterar den i människohandel med användning av våld, vilseledning eller hot. Trots att problematiken kring prostitution och människohandel skiljer sig åt i vissa aspekter är den större andelen av kvinnor i prostitution offer för människohandel. Enligt kvinnokonventionen anses prostitution kränka de mänskliga rättigheterna på samma sätt som människohandel för sexuella ändamål (United Nation Women, 2022). Enligt García Navarro och García Navarro (2021) är människohandel ett uttryck för könsbaserat våld mot kvinnor och flickor. 61 procent av de registrerade människohandelsoffren, mellan år 2017 och 2021, utsattes för sexuell exploatering. 98 procent av dessa var kvinnor eller flickor (ibid, s. 601).

För att bekämpa människohandel för sexuella ändamål har internationella protokoll inrättats, nationella åtgärder skapats och lagar stiftats. Förenta nationerna (2000) upprättade Palermoprotokollet *To Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially*

Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime. Protokollat fokuserar på arbetet mot människohandel med kvinnor och barn i världen och betonar hur genomfartsland samt ursprungsland ska arbeta utifrån dessa riktlinjer och inte endast destinationslandet dit offer slutligen transporteras och utnyttjas. Människohandel tar ingen hänsyn till landsgränser och därför upprättade FN protokollet för att möjliggöra internationella samarbeten med syfte att kunna bekämpa brottsligheten i samverkan mellan olika aktörer och nationer.

En nationell åtgärd är exempelvis *sexköpslagen* (den svenska modellen) vilket är en lag som har implementerats i 13 av 27 av EU:s medlemsländer (Jämställdhetsmyndigheten, 2021). Sverige var det första landet i världen som år 1999 införde sexköpslagen. Lagen förbjuder köp av sexuella tjänster i 6 kap 11§ Brottsbalken (1962:700) och innebär med andra ord att en individ som säljer sex inte kan straffas. Av sitt slag är lagen kontroversiell och har väckt internationell uppmärksamhet. I Sverige har den bidragit till en minskad efterfrågan av sexuella tjänster och den har även fått en normativ effekt på samhället. Köp av tillfälliga sexuella förbindelser är i Sverige erkänt som en form av mäns våld mot kvinnor (Jämställdhetsmyndigheten 2021; NMT, 2023). Andra länder som har infört en liknande lag som den svenska modellen är Kanada, Norge, Irland och Frankrike (SVT, 2018; SVT, 2014; Aftonbladet, 2016; Irish Times, 2014). Spanien är ett av länderna som inte har implementerat lagen, vilket innebär att vare sig säljandet eller köpandet av sexuella tjänster är reglerat och därför inte heller olagligt (El Confidencial, 2023).

Det finns stor andel mörkertal av offer för människohandel för sexuella ändamål och många av dessa tros vara inom prostitution. Trots att prostitution i många länder och nationer anses vara likställt med människohandel och sexuell exploatering skiljer det sig i Spanien. Den svenska definitionen av begreppet prostitution innebär att en person köper eller säljer tillfälliga sexuella förbindelser mot ersättning i form av pengar, alkohol och andra droger. (Jämställdhetsmyndigheten, 2022). La Real Academia Española (RAE) (2022) definierar prostitution som aktiviteten när en person erbjuder sexuella tjänster i utbyte mot pengar. Trots att definitionen är densamma skiljer den samhälleliga föreställningen sig åt eftersom i Sverige är köp av sex olagligt medan prostitution varken är reglerad eller kriminaliserad i Spanien.

I den spanska kontexten anser vissa prostitution vara ett arbete och den som utför sexuella tjänster mot ersättning kallas därför för sexarbetare. Dock finns det dem som motsätter sig prostitution som profession och begreppet sexarbetare. De menar att prostitution inte är en legitim försörjning och att det är en form av sexuell exploatering som kränker individens rättigheter. Organisationer som arbetar för att avskaffa prostitution i Spanien beskriver sina klienter som *persona prostituta* (Sv: prostituerad person) för att inte definiera det som yrkesroll utan som en individ som befinner sig i en socialt utsatt position (El Ministerio de Sanidad, 2005) (Sv: hälsoministeriet).

Trots att människohandel och prostitution är frågor som aktivt diskuteras i politiken, spelar även ett lands media en stor roll i konstruktionen av människohandel för sexuella ändamål och prostitution. Medias framställning av samhällliga grupper återspeglar ofta stereotypa föreställningar som i sin tur förstärker vissa normativa egenskaper (Elsrud & Lalander, 2007; Edelman, 1988). I många fall relateras den sexuella exploateringen och föreställningarna kring det som män som köper sex och kvinnor som säljer. I de största spanska publikationerna uppmärksammas människohandel för sexuella ändamål och prostitution med ett större fokus på kvinnor. I amerikansk dagspress understryks offer som sårbara och hjälplösa kvinnor och det fokuseras ofta på deras könstillhörighet och ålder (Sanford, Martínez och Weitzer, 2016).

Enligt Cabrera-Rodríguez och Antolínez-Merchán (2022, ss. 115–116) får offer för människohandel för sexuella ändamål stor medial uppmärksamhet även i en spansk kontext. De förklarar att det beror på att denna brottslighet är etablerad som ett allvarligt brott hos allmänheten. De starka uppfattningarna om brottet och uppmärksamheten från allmänheten gynnar tidningarnas kommersiella syfte. Prostitution, som inte är kriminaliserat i Spanien, får däremot inte lika stort fokus eftersom det inte attraherar lika många läsare (ibid.).

Enligt Kristina Boréus (2022a, ss. 181–182) påverkar texter våra föreställningar om samhället, inställningen gentemot våra medmänniskor och vem som får ingå i en viss samhällsgrupp. Torun Elsrud och Philip Lalander (2007, ss. 8–9) redogör för hur människors fördomar och stereotypa föreställningar blir påverkade och konstruerade i sociala interaktioner och samspel i en svensk kontext. De menar dock att dagspressen har större inflytande över de stereotypa föreställningarna än vad sociala interaktioner mellan

människor och grupper har. I nyhetsartiklar är språket formaliserat och skribenter tenderar att göra upprepningar av budskap och begrepp vilket bidrar till inläring och en hög igenkänningsfaktor hos läsaren (ibid.)

Som tidigare nämnt i detta avsnitt menar García Navarro och García Navarro (2021, s. 601) att människohandel och prostitution är ett av flera slags uttryck för mäns våld mot kvinnor och att 98 procent av de som utsattes för sexuell exploatering mellan år 2017 och 2021 var kvinnor eller flickor. De förklarar med hjälp av denna statistik att människohandel och prostitution är en genusproblematik. Även Eduards (2009, ss. 136–137) bekräftar detta och förklarar hur politik kan fungera som ett maktmedel som i sin tur kan tillåta eller begränsa kvinnors rätt till deras kroppar och sexualitet. Det kan handla om hur politiker och lagstiftning förbjuder kvinnor att göra abort och legaliserar prostitution. Dessa är två exempel på hur kvinnors rättigheter begränsas samtidigt som män får tillgång till deras kroppar (ibid.).

Hur människohandel för sexuella ändamål och prostitution förstås och konstrueras i ett samhälle har stor inverkan på det sociala arbetet. Det är därför relevant att undersöka medias framställningar av denna företeelse. Socialarbetare har en central roll eftersom de möter olika aktörer, både i förebyggande syfte samt i det dagliga arbetet. Hjälpinsatser är grundade på föreställningar av *vem* som är i behov och *vad* som behövs för att uppfylla behovet. Sociala insatser som utförs riktas främst åt att upptäcka orsaker och konsekvenser för att utveckla preventiva åtgärder. Utformning av och förväntningar på insatserna grundas i den samhälleliga uppfattningen och kan skilja mellan olika länder och geografiska områden. Med dessa redogörelser och perspektiv i åtanke, anser vi det vara av vikt att besvara studiens frågeställningar utifrån ett genusperspektiv. För oss är det intressant att genomföra vår undersökning i en spansk kontext för att få en förståelse om samhälleliga uppfattningar i Spanien samt för att undersöka på vilket sätt människohandel för sexuella ändamål och prostitution konstrueras som ett socialt problem i den spanska dagspressen, eftersom det detta i sin tur påverkar det sociala arbetets utformning.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka och analysera hur spansk dagspress konstruerar prostitution och människohandel för sexuella ändamål utifrån ett genusperspektiv.

1. Hur konstrueras olika centrala aktörer i förhållande till människohandel för sexuella ändamål och prostitution utifrån ett genusperspektiv?
2. Hur konstrueras orsaker till människohandel för sexuella ändamål och prostitution utifrån ett genusperspektiv?
3. Hur konstrueras lösningar för människohandel för sexuella ändamål och prostitution utifrån ett genusperspektiv?

Syftet har valts att brytas ned i de ovanstående frågeställningar för att undersöka tre huvudsakliga och centrala teman i spansk media. Anledningen till detta är att under inhämtningen och tematiseringen av empirin fastställdes frågorna och dess relevans för undersökningen. Undersökningen utförs för att skapa en förståelse för problematiken som helhet.

1.3 Avgränsningar

Studien utgår enbart från artiklar publicerade i de två spanska dagstidningarna El País och El Español. Vi har även avgränsat studien till ett genusperspektiv med fokus på man och kvinna och inte till andra könstillhörigheter.

1.4 Precisering av begrepp

Sexuell exploatering

Sexuell exploatering är ett samlingsbegrepp där olika former av sexuellt utnyttjande ingår. Det kan handla om sugardating, prostitution, pornografi och webcamsex. Sexuell exploatering och utnyttjande av en annan människas kropp innefattar alltid att de involverade parterna besitter olika maktpositioner. De flesta som blir offer lever sedan tidigare i social eller ekonomisk utsatthet (Unizon Jurer, 2022). Enligt Europeiska Jämställdhetsinstitutet (2016) används begreppet främst i samband med sexuell exploatering

av barn, exempelvis barnpornografi och sexuella övergrepp mot minderåriga. Däremot utesluter inte begreppet myndiga personer, utan även vuxna kan bli sexuellt exploaterade genom exempelvis tvångsäktenskap, pornografi och utnyttjande över internet. Sexuell exploatering online innebär att någon genom tvång eller övertalning får en annan person att utföra en sexuell handling mot en annan eller mot sig själv. Det kan handla om att pressa någon till att skicka nakenbilder på sig själv eller någon annan, ta på sig själv och filma samtidigt eller se på pornografi (Näthatshjälpen, 2022).

1.5 Arbetsfördelning

Under arbetets gång har vi i perioder varit på olika orter och därför delat upp arbetet av tidigare forskning, teorier och materialinsamling. Tillsammans sökte vi efter vetenskapliga artiklar att utgå ifrån i tidigare forskning. Innan skrivprocessen var igång delade vi upp artiklarna mellan oss och skrev olika avsnitt. När avsnitten var färdigskrivna läste vi genom och kommenterade det den andra hade skrivit för att ändra det vi ansågs behövde ändras eller formuleras om. Teoriavsnittet, metodavsnittet samt resultat- och analysavsnittet skrev vi i närvaro av varandra på samma ort. Samtliga delar av arbetet har kommenterats och bearbetats av oss tillsammans för att båda ska ha varit delaktiga och ha samma förståelse för innehållet. Bearbetningen och kommentarerna har gjorts via Google Docs, där vi har kunnat markera funderingar eller ändringar på specifika ställen i texten. Under analysprocessen letade och valde vi dagspressartiklar tillsammans, läste igenom dem var och en, samt på egen hand skrev avsnitt som vi slutligen läste igenom och diskuterade. I teoriavsnittet skrev Cornelia huvudsakligen delarna om orsaker och lösningar och Alice skrev om de centrala aktörerna. Den slutgiltiga sammanställningen utarbetade vi tillsammans för att texten skulle ha samma struktur och en röd tråd. Kapitel fyra om metod och material fokuserades främst på av Alice men kompletterades av Cornelia. Forskningsläget arbetade Cornelia företrädesvis mest med. För att säkerställa att båda kände sig nöjda med analysen och resultatet bearbetade vi avsnittet gemensamt och ändrade de delar som behövdes ändras eller kompletteras. Större delen av denna etapp utfördes och slutfördes i kommunikation under videosamtal. Under skrivandet har vi haft ett gott samarbete och öppna och ärliga dialoger som har lett arbetet framåt.

2. Forskningsläge

Den tidigare forskningen vi redovisar är en sammanställning av relevanta vetenskapliga artiklar vi funnit via LubSearch och Google Scholar. De sökord vi har använt oss av för att hitta artiklarna är *media, analys, dagspress, sexarbete, sexköpare, prostitution* och *människohandel för sexuella ändamål*. Samtliga ord har sökts på svenska, engelska och spanska. För att skilja de olika aktörerna åt har vi avgränsat våra redogörelser i avsnitt med olika teman och underrubriker. Därefter redovisas orsaker och riskfaktorer till människohandel för sexuella ändamål och prostitution.

2.1 De centrala aktörerna

Nedan redogör vi för forskning om centrala aktörer inom både prostitution och människohandel: *människohandelsoffer, sexsäljare och personer i prostitution, människohandel och hallickar* samt *sexköpare*. Forskningen undersöker hur de konstrueras och framställs av olika samhällsgrupper, yrkesverksamma och forskare. Vi uppmärksammar de olika källorna och redovisar deras konstruktioner av aktörerna som präglas av specifika perspektiv och föreställningar. De erfarenheter källorna besitter speglar deras förståelse och i sin tur hur de centrala aktörerna framställs. Eftersom yrkesgrupper, forskare och stater inte förstår fenomenen människohandel och prostitution på samma sätt vill vi synliggöra de olika perspektiven. Vi har ställt synsätten i kontrast mot varandra för att skapa en nyanserad bild av hur aktörerna konstrueras.

Ett ord som används i avsnittet är *att trafikera*. För att förtydliga begreppet innebär det att någon som har trafikerats har rekryterats, transporterats och exploaterats i sexuellt syfte.

2.1.1 Människohandelsoffer

De nedan presenterade framställningarna av offer är relevanta för vår studie eftersom sjuksköterskor, poliser och yrkesverksamma organisationer har direkta möten med offren, dock i olika syften. För att ge en varierad förståelse av hur offer kan konstrueras i specifika sammanhang och kontext har vi valt forskningsresultat av olika karaktärer. Av denna anledning har vi valt tidigare forskning som konstruerar människohandelsoffer utifrån olika föreställningar och perspektiv.

Cunha, Gonçalves och Matos (2022) undersöker i sin artikel hur poliser konstruerar människohandelns offer i Spaniens grannland Portugal. Många av poliserna konstruerar offer som unga sårbara kvinnor och som kommer från fattiga förhållanden. De menar även att de främsta anledningarna till att de trafikeras är på grund av låg levnadsstandard, ojämlikhet mellan könen och social exkludering. Poliserna konstruerar offer även som papperslösa immigranter där minoritetsgrupper är extra utsatta där dessa grupper trafikeras än andra grupper. Genom sina beskrivningar uppfattar poliserna offer som kvinnor med emotionell och psykisk sårbarhet samt att de är lättpåverkade av yttre faktorer. Artikelns författare menar att polisernas föreställningar om offers egenskaper och den bakgrund de kommer ifrån bidrar till ett narrativ präglad av endast en framställning av offer där deras olikheter inte betonas. Få av poliserna redogör för att under vissa omständigheter kan vem som helst bli rekryterad och därmed bli ett offer för människohandel.

Elizabeth Long och Elizabeth B. Dowdell (2018, ss. 378–379) undersöker i sin intervjustudie hur akutsjuksköterskor i USA framställer offer och deras egenskaper. Sjuksköterskorna tillskriver människohandelsoffer och offer för våld i nära relationer liknande egenskaper. Offren konstrueras framför allt som unga utlandsfödda kvinnor och flickor. Några av de intervjuade sjuksköterskorna betonar att hur de konstruerar och förstår människohandelsoffer förstärks av media. Detta kan bidra till att offer faller mellan stolarna eftersom de inte passar in i den dominerande och stereotypa konstruktionen av offer. Enligt Long och Dowdell (2018, s. 380–381) berättar sjuksköterskorna att de i sitt yrke fått utbildning för att bemöta patienter som är offer för våld i nära relationer men inte för människohandel. Sjuksköterskorna förklarar att de använder samma kunskap vid bemötandet av båda grupperna. Dock förstår de offer för människohandel som potentiella patienter men att de aldrig under sitt yrkesliv mött dessa individer eller givit dem vård. En slutsats som dras är att det saknas kunskap om hur offer identifieras och vilken vård de kan erbjudas. 63,3 procent av människohandelsöverlevare kom i kontakt med akutsjukvården under tiden de befann sig i människohandel men deras situation uppmärksammades inte av vårdpersonalen och de identifierades inte heller som offer (ibid.).

I kontrast till tidigare presenterade studier, redovisar Nguyen och Les (2021) en offerskildring som går emot stereotypa föreställningar. I sin studie undersöker de hur statliga och icke-statliga aktörer upplever offer för människohandel i Vietnam. Intervjuerna hålls

med anställda på polisdepartementet, icke-statliga organisationer (NGOs) och aktörer inom andra organisationer som arbetar mot människohandel. Nguyen och Le redogör för hur samtliga aktörer har direkt kontakt med offren. Poliserna arbetar ofta preventivt och är ofta de första aktörerna som offer kommer i kontakt med. Tillsammans med poliserna arbetar icke-statliga organisationer för att identifiera och stödja offren. Resultatet av intervjuerna tyder på att skildringen av offer går emot den traditionella föreställningen av hur och vem ett offer för människohandel är (Nguyen & Le, 2021, ss. 129–130). Den traditionella föreställningen konstruerar ett offer som en kvinna, arbetslös, lågutbildad och med begränsade ekonomiska resurser. Dock visar resultatet av intervjuerna att offret inte framställs med samma karaktäristiska drag. I intervjuerna framkommer det att en del av offren för människohandel för sexuella ändamål är unga män och kvinnor som letar efter säsongsarbete och är individer med eftergymnasial utbildning, som i studien definieras som högutbildade (ibid, ss. 135–137). Avslutningsvis diskuterar Nguyen och Le hur den förvridna bilden av vem som är ett offer och att bakomliggande anledningar bygger på stereotyper som missgynnar arbetet mot människohandeln. Genom att inte förstå offer, utan att grunda sin uppfattning i normativa föreställningar, blir resultatet felaktiga insatser, utbildningar och metoder (ibid).

2.1.2 Sexarbetare och personer i prostitution

Nedan presenteras sexarbetare och personer som befinner sig i prostitution ur olika perspektiv för att få en nyanserad bild. Trots de olika perspektiv de vetenskapliga artiklarna har, valde vi ändå att placera dessa redogörelser under samma avsnitt eftersom varken sexarbetare eller personer i prostitution framställs som offer. Denna distinktion är för oss viktig att göra i och med att grupper som inte konstrueras som offer respektive de som förstås som offer tillskrivs olika egenskaper.

Kotiswaran (2020, s. 44) beskriver hur sexarbetare är kritiska mot FN:s protokoll mot människohandel och menar i sin artikel att användningen av begrepp som *modernt slaveri* och *tvångsarbete* förstärker stigmatiseringen och konstruerar sexarbetare som en avvikande aktör. Rörelser bestående av aktiva sexarbetare har vuxit fram under de senaste 20 åren och fått många kvinnliga anhängare som utför sexarbete och menar att det är en profession. Anhängarna menar att implementering av den svenska modellen i nationell lagstiftning är ett hinder för deras arbete. Den svenska modellen fokuserar på människohandel och offer i

prostitution och försummar de personer som befinner sig i prostitution frivilligt. I Mexiko har staten erkänt sexarbete som ett yrke och detta har lett till en distinktion mellan sexarbete och människohandel för sexuella ändamål (Kotiswaran, 2020, ss. 48–49). Sexarbetarnas rättigheter tas ifrån dem genom att kriminalisera köp av sexuella tjänster. De betonar även att den dominerande anti-sexarbetarrörelsen minskar möjligheterna för sexarbetarna att etablera teorier om reglering av prostitution för att reducera exploatering inom sexarbete (ibid. s. 43).

Lerum och Brents (2016, ss. 19–20) diskuterar hur anti-sexarbetare har sedan 2000-talet vuxit inom forskning, politik och media. Många av de som förespråkar att prostitution är ett uttryck för mäns våld mot kvinnor argumenterar för hur sexarbete inte är ett *riktigt* arbete och att få av de som befinner sig i prostitution faktiskt valt det själva. De menar att detta perspektiv präglar den sociala verkligheten och medias språkbruk gällande sexarbete. Genom att använda begreppen *sexslaveri* eller *sextrafficking* förminskas de sexarbetande individerna och de ses som en produkt istället för människor. Lerum och Bernts (ibid.) redogör för hur den svenska sexköpslagen skadar de människor som arbetar inom sexindustrin samt innebär att mer våld används av sexköpare mot sexarbetare. Mörner (2010, s. 110–111) kallar personer som menar att prostitution är ett yrke för liberala feminister. De hävdar att politiken och lagar som försöker skydda kvinnorna från att hamna i prostitution genom att kriminalisera köp av sexuella tjänster, egentligen förvärrar deras situation. Genom att utgå från att prostituerade kvinnor gör det mot sin vilja minskas deras sexuella självbestämmande.

Till skillnad från de ovanstående artiklarna, presenterar Long och Dowdell (2018) sexsäljare som personer som befinner sig i prostitution och inte som sexarbetare. För att förtydliga, är deras utgångspunkt att människohandel för sexuella ändamål är en världsomspännande problematik samt att prostitution inte är ett yrke. Personer i prostitution konstrueras som hårda, tuffa och stundtals aggressiva individer av akutsjuksköterskor i USA. Sjuksköterskorna uppvisar ingen kunskap om att dessa individer kan vara offer för människohandel eftersom det antogs att de frivilligt har valt detta levnads- och försörjningssätt (Long & Dowdell, 2018, ss. 379–380).

Serent (2019, s. 31) beskriver i sin artikel aktören, *personer i prostitution*, utifrån sexköparens perspektiv. Hon redogör för hur sexköpare konstruerar kvinnorna och flickorna som säljer sex och hur de ger rekommendationer till andra sexköpare. Utifrån deras perspektiv beskrivs *bra service* med egenskaper som tillmötesgående, omsorgsfull och med vilja att behaga mannen. Sexköparna som deltagit i studien menar även att de kvinnor som går med på vad som helst är att föredra. Vidare förklarar Serent (2019, s. 29) hur kvinnorna och flickorna i prostitution konstrueras av samhället att tillhöra en annan grupp än gruppen med den stereotypa kvinnan. De förstås som avvikande utifrån normativa föreställningar om hur kvinnor bör vara. Gruppen ses som en legitim aktör att motta mäns våld samt bör ständigt vara tillgängliga att tillåta män utöva alla olika typer av sexuella handlingar. Farley et al. (2015, s. 3614) som i sin studie intervjuat 101 män som köper sex och 101 män som inte köper sex, bekräftar att sexköparna i större utsträckning framställer kvinnor i prostitution som avvikande gentemot den typiska kvinnan.

2.1.3 Människohandlare och hallickar

Människohandlaren och hallickar definieras som en central aktör i människohandel men kan framställas på olika sätt beroende på vilket perspektiv som används. I detta avsnitt har människohandlaren och hallick presenteras ur olika perspektiv för att få ett bredare perspektiv på *vem* aktören är och hur de handlar.

I en rapport genomförd av FN:s kontor för narkotikakontroll och förebyggande av brott (UNODC) (2020) presenteras det att organiserade kriminella grupper trafikerar fler offer än människohandlare som verkar självständigt eller i en mindre grupp. Ytterligare något som skiljer sig åt är hur grovt våld de utövar mot offer. Ju större den kriminella gruppen är desto grövre våld använder de. Offer för större grupper och nätverk är även trafikerade under en längre period. I sin artikel redogör Konstantinos Kosmas Gaitis (2023, ss. 9–10) för hur stereotypa föreställningar av människohandlare förekommer frekvent i den sociala verkligheten och att alla sätt att rekrytera och organisera den kriminella verksamheten inte beaktas. För att kunna arbeta mot människohandel och förstå hur människohandlare fungerar och samarbetar menar han att hur olika aktörers framställs bör vara varierande och öka i de sociala föreställningarna.

I sin studie redogör Cunha, Gonçalves och Matos (2022) för hur poliserna beskriver människohandlare som personer med psykopatiska drag som är ambitiösa men med en känslomässig störning. Deras målsättning med sitt kriminella handlande är ekonomisk vinning. Vidare menar Cunha, Gonçalves och Matos (2022) att poliserna framställer människohandlaren som en aktör med utvecklad förmåga att övertyga, manipulera och påverka offer. En slutsats de drar är att poliser har en bild av förövare som manliga individer med utbildning, väletablerade i samhället och med hög social kompetens. Även Kosmas Gaitis (2023, ss. 6–7) menar att människohandlare är en central aktör i människohandel där deras drivkraft enbart är den ekonomiska vinsten de erhåller genom utnyttjande av offer. Deras medmänsklighet och mänskliga egenskaper betonas inte i den brittiska kontexten. För att kunna ifrågasätta normativa konstruktioner och skapa en bredare förståelse om hur människohandlare och hallickar är, uttrycker Kosma Gaitis (ibid.) att de måste framställas på ett mer varierat sätt.

I artikeln uppmärksammar även Long och Dowdell (2018, s. 381) att aktören, *människohandlare*, är skickliga när det kommer till att manipulera sin omvärld. I media glorifieras människohandlaren och de medieanvändare som tar del av konstruktionerna påverkas. Long och Dowdell (2018 s. 378) berättar i sin artikel hur akutsjuksköterskor i USA framställer människohandlare som en överlägsen man eftersom det är så de konstrueras i media. Om en “pojkvän” eller “familjevän” som framstår som karismatisk och väluppfostrad följer med en patient med fysiska skador från våld till akutmottagningen, misstänkliggörs han nödvändigtvis inte för att vara en förövare, hallick eller människohandlare.

I Marocko är ett sätt för människohandlare att hitta potentiella offer genom att rekrytera kvinnliga familjemedlemmar. Vanligast är att kusiner, farbröder eller styvfäder är de aktörer som genomför rekryteringen. Om människohandlare inte vänder sig till sin familj, letar människohandlare upp andra familjer som lever i socialt utsatta och fattiga områden. De erbjuder sig att hjälpa familjen ekonomiskt genom att köpa en eller flera döttrar för att ge henne en bättre framtid i ett rikare land (Melgar et al. 2021, ss. 2–3).

2.1.4 Sexköpare

I en svensk kontext begår en person som köper sex en olaglig handling och benämns som en förövare (NE, 2022). Hur sexköpare benämns och konstrueras på olika geografiska platser skiljer sig åt på grund av att i vissa länder är sexköp en legal handling och i andra är det kriminaliserat. De studier vi redovisar för, hänvisar till sexköpare som manliga individer.

Hur den som köper sex förstås och konstrueras beror på samhällets rådande juridiska system, och som ofta relaterar till moraliska och normativa värderingar. De diverse benämningarna på sexköpare kan exemplifieras utifrån länder där sexhandel är avkriminaliserat, olagligt eller lagligt och reglerat (Escot et al. 2022, s. 887). I Nederländerna och Tyskland, där det är lagligt att köpa sex, är sexhandeln statligt reglerad och prostitution betraktas som ett yrke. Sexköparen köper en tjänst och benämns som en klient eller kund. I de stater där det är olagligt att köpa sex, såsom Norge och Sverige, är handlingen straffbar. Enligt denna modell, även kallad *den svenska modellen*, anses sexhandel vara en kränkning mot mänskliga rättigheter och sexuell exploatering av människor i en socialt utsatt situation. Dock finns det även de regioner, såsom Spanien, där prostitution är lagligt men inte reglerat. Det innebär att åsikter om huruvida sexköparen ska klassas som klient eller förövare skiljer sig starkt och inte speglas i landets lagstiftning (Escot et al. 2022, ss. 888–890).

För att hitta personer som säljer sex är många sexköpare aktiva på hemsidor. På dessa sidor går det att genom kommentarsfält, hashtags och kategorier utläsa pornografins influenser. De män som köper sexuella tjänster har en önskan om att sexet sker på deras villkor, inte är ett ömsesidigt utbyte och att mannen är parten som ska känna sig nöjd efter att tjänsterna är utförda. Detta förhållningssätt präglas av en patriarkal och heteronormativ förståelse av maskulinitet och ett ojämnt maktförhållande mellan sexköparen och kvinnan eller flickan i prostitution (Senent, 2019, ss. 28–31).

Farley et al. (2015, s. 3612) presenterar i sin artikel att sexköpare och män som inte köper sex är två grupper som skiljer sig åt i olika aspekter. Sexköparna uttrycker mindre empati för kvinnor i prostitution än för kvinnor som inte befinner sig i prostitution. De har mer aggression och avhumaniserar de kvinnor de köper sexuella tjänster av. Att ha utfört sexuella handlingar mot en kvinna de inte har någon relation till kopplas i större

utsträckning till gruppen sexköpare. De män som inte köper sex har haft färre sexpartners än sexköpare.

2.1.5 Media och normativa föreställningar

Cabrera-Rodríguez och Antolínez-Merchán (2022, ss. 111–114) redovisar att det finns en brist på information om människohandel i förhållande till omfattningen på grund av ett underskott av resurser i mediavärlden. Många av de analyserade tidningsartiklarna ansågs vara bristfälliga eftersom de endast följer specifika kriterier såsom *hur väcks läsarnas intresse?* och *vilka historier säljer?* Läsarens intresse och känslor väcks på grund av verkliga händelser där offer framställs som svaga och försvarslösa samt där deras motstånd och styrka inte understryks. Offer får mindre utrymme och deras röster samt perspektiv uppmärksammas inte i samma utsträckning som andra aktörer såsom statligt anställda och ideella organisationer. En konsekvens av det begränsade mediala utrymmet är att stereotypa föreställningar inte ifrågasätts och i stället lever vidare. Torun Elsrud och Philip Lalander (2007, s. 10) menar att trots att vissa aktörers närvaro är tydlig i media betyder det inte alltid att innehållet styrs mot gruppens fördel eller ger en varierad bild av dem och deras olikheter. Om en journalist väljer att ta med en kommentar från en utsatt grupp innebär inte att gruppen får sätta agendan eller formulera budskapet i artikeln, utan det är oftast journalistens budskap som färgar artikeln.

2.2 Orsaker och riskfaktorer

Den tidigare forskning som har använts i forskningsläget presenteras för att ge en omfattande bild av de orsaker och riskfaktorer som kan ligga bakom rekrytering för prostitution och människohandel för sexuella ändamål. De orsaker som presenteras är hur fattigdom, vapenkonflikter, naturkatastrofer, våld i hemmet, arbetslöshet och en nations låga levnadsstandard kan vara bidragande riskfaktorer för människohandel för sexuella ändamål och prostitution. .

I en brittisk kontext menar Kosmas Gaitis (2023, s. 1–2) att det är en begränsad diskussion om vilken roll *pullfaktorer* (bättre framtidsutsikter och efterfrågan på tjänster) och *underlättande faktorer* (social tolerans, höga ekonomiska vinster, låga risker, få fällande domar) har i kampen mot människohandeln. Istället betonas *pushfaktorernas* (fattigdom,

vapenkonflikter och naturkatastrofer) betydelse och påverkan. En anledning till att pushfaktorer diskuteras är för att bevara Storbritanniens nationella intressen och för att kunna utöva statlig makt i form av order, kontroll, bekämpning av brott och tilldelning av ytterligare befogenheter till gränspoliserna. Storbritanniens ansvar i människohandelsfrågan och hur nationen, på grund av underlättande- och pullfaktorer kan bidra till att öka människohandel, diskuteras i låg utsträckning. Det som däremot fokuseras på är pushfaktorer och det ansvar offrets ursprungsland och aktörer utanför Storbritannien har.

I en intervjustudie genomförd av Acharya och Clark (2010, s. 419) intervjuades 20 kvinnor som befann sig i människohandel för sexuella ändamål. Deras resultat visar att kvinnorna introducerades eller återintroducerades till människohandel och prostitution på grund av flera faktorer som: fattigdom, arbetslöshet, våld i hemmet och att bli lämnad av sin partner. 16 av kvinnorna som deltog i studien var under 20 år gamla. Forskarna redovisar även att hallickar och människohandlare rekryterar unga kvinnor eller flickor på grund av att sexköpare föredrar att köpa sexuella tjänster av unga kvinnor. Hälften av de intervjuade personerna har aldrig gått i skolan varför en låg utbildningsnivå även är en riskfaktor. Även Melgar et al. (2021, ss. 2–3) redogör för att individer, framför allt flickor och unga kvinnor, löper större risk att bli rekryterade och bortförda i samband med vapenkonflikter, naturkatastrofer och levnadsförhållanden som präglas av fattigdom.

Rathgeber (2002) skildrar i sin studie hur människohandel för sexuella ändamål blev som konsekvens av kriget i Bosnien Herzegovina. Konsekvenser av kriget har skadat landets sociala, politiska och ekonomiska förhållanden, vilket har resulterat i bristande övervakning i landet, att myndighetsanställda tar emot mutor och att få kontroller utförs vid landsgränserna. Landets ekonomiska status hindrar stoppandet av transporter och andra aktiviteter i landet. Detta utnyttjar kriminella verksamheter för att underlätta trafikeringen av människohandelsoffer. Brist på kontroll i landet innebär att yrkeskriminella grupper kan bedriva sin verksamhet relativt fritt i landet och i grannländerna. Rathgeber uppger att Förenta nationerna har uppskattat att de kriminella verksamheter som utnyttjar människohandelsoffer omsätter omkring 25 miljoner dollar per år i Bosnien Herzegovina. Offrena, främst kvinnor och barn, transporteras inom landet men även till grannländer för att komma längre ut i Europa (ibid. ss. 157–159).

3. Teoretiska utgångspunkter

Nedan följer en redovisning av de valda teoretiska utgångspunkterna som har använts i studien. För att besvara våra frågeställningar och analysera det empiriska materialet har vi valt Edelmans (1988) teori om konstruktion av media som det övergripande teoretiska ramverket. Teorins utgångspunkt är att massmedia konstruerar en egen verklighet som är skild från andra delar av samhället. Medias verklighet skiljer sig från exempelvis vissa professioners verkligheter på grund av olika erfarenheter och perspektiv. Vårt material har analyserats utifrån en genusaspekt och därför har vi även valt Mattssons (2015) resonemang om manlig överordning och kvinnlig underordning samt de teoretiska begreppen: *Doing Gender* av samt *Hustrun och horan*.

3.1 Konstruktion i media

Edelmans (1988) teori presenterar konstruktioner i media och framställningen av bland annat sociala problem i en politisk arena. Media är ett verktyg som ibland används i syfte att upprepa sociala konstruktioner och förmedla budskap som påverkar de olika sociala verkligheterna som i sin tur influerar journalister, akademiker och allmänheten. Dessa budskap och sociala verkligheter konstruerar tillsammans en rådande sanning och samhällets generella föreställningar om specifika företeelser. De som är medvetna om att informationen vi har tillgång till påverkar och påverkas av annan information kan förstå det som konstruktioner av verkligheten (Edelman, 1988, ss. 1–4).

Edelman (1988, ss. 12–13) utvecklar sina resonemang genom att förklara hur företeelser som anses vara problematiska idag, vid en tidigare historisk tidpunkt, ansågs vara naturliga fenomen och varken betraktades eller bemöttes som sociala problem. Med andra ord innebär det att det finns sociala problem som eventuellt kommer att vara klassade som sociala problem i framtiden men som i dagsläget inte *finns* eller är synliga. De samhälleliga konstruktionerna förändras inte på grund av förbättring eller försämring av individens välmående utan påverkas av vilka aktörer som har auktoritet, vem som lyder, vem som är ledaren och vem som är fienden. Dessa aspekter är sammantaget det som konstruerar människans sociala verklighet.

Edelman menar att samhället är uppbyggt av konstruktioner där identiteter byggs upp i förhållande till sin motsats och sociala konstruktioner som bestämmer vad som är rätt och fel (1988 ss. 79–82). Den som går emot de föreställningar som finns inom landets rådande konstruktion utgör sig för att vara politisk fiende som tillskrivs negativa egenskaper för att reducera människan bakom konstruktionen till fiende. De karaktäristiska dragen den politiska fienden definieras utifrån är ond och omoralisk (Edelman, 1988, ss. 69–70). Den politiska fienden ses också som motståndare i samhällskonstruktioner eftersom de uppfattas som avvikande för det som är rätt. Spelet mellan motståndarna kan te sig i tävlingsinriktade rivaler som försöker att vinna där båda sidor arbetar för nya taktiker som kommer att hjälpa dem i tävlingen. I praktiken sker denna tävling mellan den politiska fienden och det politiska ledarskapet (ibid, ss. 66–67).

Konstruktion av vad ett gott politiskt ledarskap är varierar mellan olika sociala kontext. Det innebär att det är viktigt att ett politiskt ledarskap associeras med bland annat rätt organisationer, politiska rörelser och ideologier. I detta skede behöver det politiska ledarskapet både vara innovativt och tydliggöra för sina anhängare vad de vill uppnå. De bör inte motsätta sig sina följares ideologier och åsikter, utan istället finna en väg att för att uppnå det de vill och samtidigt ha anhängarna stöd. Ledarskap behöver således ge utrymme för dagens värderingar för att kunna bibehålla sin ledarposition (Edelman, 1988, ss. 37–38). De använder sin politiska makt för att rättfärdiga sin maktutövning över andra människor genom både en dold och synlig agenda. Det dolda syftet är det politiska ledarskapets egentliga agenda och den synliga agendan som folket får ta del av och som stämmer överens med deras önskan. Den synliga agendan är ett exempel på taktik för det politiska ledarskapet att vinna och som hjälpmedel används ofta media (ibid, ss. 50–53).

Media har en stor roll i samhället, inte enbart som nyhetsspridare och kunskapsförmedlare till invånare utan också vad som ska uppmärksammas, hur det ska tas upp och vem som anses vara en adekvat och viktig källa. (Edelman, 1988, ss. 90–91). Nyheter som publiceras skrivs för att fånga läsarens intresse och återge konstruktioner och uppfattningar i media. De skrivs däremot på ett sätt där syftet inte är helt tydligt, för att läsaren ska få utrymme att tolka texten ur ett eget perspektiv. På grund av detta upprätthåller media konstruktioner och den rådande sociala verkligheten utifrån deras ideologiska och politiska perspektiv. Genom att utelämna och inte rapportera sådant som inte får utrymme i media, försvårar det för att

uppmärksamma avvikande värderingar och tankar som inte stämmer överens med samhällets gemensamma uppfattning (Edelman, 1988, s. 100).

Språket som används när sociala problem talas om och diskuteras är konstruerat utifrån gemensamma värderingar och moraliska ståndpunkter. Det exemplifieras med hur det politiska språkbruket har förändrats i USA efter att slaveri avskaffades och rasism och segregation belystes som ett socialt problem. Språket som därefter ansågs politiskt korrekt förändrades efter att samhällsförändringar skedde på en politisk nivå. Det skapar moraliska dilemman för individerna gällande hur de ska förhålla sig (Edelman, 1988, ss. 117–118). Edelman hävdar att förändring i politiska termer, koncept och fraser samt materiella förhållanden måste ske samtidigt för att den politiska och sociala strukturen ska utvecklas eller förändras (ibid, ss. 121–123).

3.2 Konstruktion av kön

Artikeln *Doing Gender* av Candace West och Don Zimmerman (1987) handlar om hur människor i samhället skapar och upprätthåller könsskillnader genom social interaktion. Detta innebär att specifika egenskaper tillskrivs och skillnader skapas mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, som varken är biologiska eller naturliga. West och Zimmerman menar att kön inte bara är en biologisk kategori som en individ har, utan också är något som ständigt skapas genom handlingar och upprepade beteenden. De ser kön som en social identitet och konstruktion som påverkar hur vi uppfattas och behandlas av våra medmänniskor vilket både kan vara fördelaktigt eller ogynnsamt för individer och grupper. Dessutom skapas och upprätthålls kön genom vårt språkbruk, kroppsspråk, klädsel och hur vi handlar i vardagliga situationer. Kön är inte endast en individuell egenskap utan det finns också en strukturell dimension som påverkar hur samhället fungerar och vilka möjligheter och hinder som finns för olika människor.

West och Zimmerman (1987) menar att kvinnor producerar och konstruerar kvinnlighet medan män producerar och konstruerar manlighet. Detta görs utan att de beskrivs som varandras motsatser, dock som två olika parter. Mattssons (2015) resonemang om *manlig överordning* och *kvinnlig underordning* betonar hur två motsatspar växer fram när vi genom social interaktion med omvärlden konstruerar vår identitet. Detta görs i relation till de vi

möter genom att urskilja likheter och skillnader. Konstruktionen görs även i förhållande till andra aktörer där framförallt skillnader är betonade. Två motsatser, en överordnad respektive en underordnad, växer på så vis fram där den heterosexuella mannen (subjektet) är överordnad och kvinnan (objektet) med en annan sexualitet är underordnad. Subjektets och objektets identitet konstrueras utifrån denna maktstruktur och förstås utifrån varandras motsatser (Mattsson, 2015, ss. 87–89). Både Mattssons (2015) samt West och Zimmermans (1987) teoretiska begrepp förklarar hur kön skapas genom social interaktion. Detta är en aspekt som begreppen har gemensamt.

Eftersom mannen anses vara den överordnade i samhället, gentemot sin motsats den underlägsna kvinnan, skapas svårigheter att se mannen som förövare. I vissa situationer kan mäns våld bortförklaras eller skyllas på kvinnan (Mattsson, s. 141). Det kan exemplifieras med ett berusat kvinnligt offer där hennes alkoholkonsumtion ses som orsak till våldtäkt. Kvinnan definieras i kontrast till det manliga subjektet om hon är berusad, eftersom det är en genusföreställning om det manliga könet och är därför avvikande för feminiteten. Mannen som förövare anses vara avvikande på grund av brist på sexuell kontroll men samtidigt hotas inte maskuliniteten eftersom han inte intagit en passiv roll (ibid, ss. 139–140).

Med samma utgångspunkt som Mattsson (2015) och West och Zimmerman (1987) har redogör Eduards (2009, ss. 136–137) för två begrepp: *hustrun* och *horan*, som förklarar hur kvinnan på olika sätt konstrueras som ett objekt. I en kontext där kvinnan framställs som en *hustru* medför det föreställningar om att hon ska vara trogen till mannen och hon förväntas skaffa barn för att bli moder. När kvinnan framställs som en *hora* förstås hon inte vara en lämplig som moder och förväntas alltid vara disponibel för att behaga de män som så önskar. Vad de båda synsätten har gemensamt är att kvinnan ska vara tillgänglig när mannen begär det. Feministiska teoretiker framhåller en tydlig idé om att prostitution är en företeelse som påverkar alla kvinnor. De menar att när kvinnokroppar görs tillgängliga för betalning, påverkas det allmänna och samhällseliga synsättet av kvinnors värde. Vidare redogör Eduards (ibid.) för hur prostitution handlar om samhällseliga föreställningar om kön, kvinnokroppens nytta och mäns sexuella rättigheter. Den kvinnliga människokroppen sexualiseras och objektifieras i vissa kontexter som även präglas av ojämna maktförhållanden mellan kvinnor och män.

4. Metod och material

I följande kapitel redovisas val av kvalitativ innehållsanalys som metod som har använts för att undersöka de tre frågeställningarna. Vidare presenteras urval, källkritik, dataanalysmetod, etiska övervägande och tillförlitlighet.

4.1 Kvalitativ metod

Bryman (2021, s. 455–457) beskriver hur kvalitativa metoder syftar till att beskriva den sociala verkligheten som kan bestå av olika fenomen. Deskriptiva data framställs för att fånga individers upplevelse och perspektiv i en specifik kontext och historisk tidpunkt. För att inhämta denna typ av datamaterial kan intervjuer, en kvalitativ innehållsanalys eller observationer genomföras. Den kunskapsteoretiska ståndpunkten som utgör grunden för kvalitativ forskning redovisas av Bryman (2021, s. 477) och handlar om att få en tydlig och korrekt bild av dennes sociala verklighet samt att ta del av den andres perspektiv och upplevelser för att få tillgång till den andres medvetande. Ahrne och Svensson (2015, s. 8) nämner några frågor som forskare vill ha svar på genom kvalitativa undersökningar. *Hur* fungerar de samhälleliga fenomenen, *varför* uppkommer de, *hur* påverkas människor i en viss grupp eller miljö. För att besvara de samhälleliga fenomenen används ett konstruktivt perspektiv.

Boréus (2022b, s. 200–202) utvecklar att det med analysens socialkonstruktivistiska utgångspunkt framgår hur människors verklighet är subjektiv, skapad i samspel med andra och är ett resultat av många verkligheter. Det innebär att människors världsbild inte är fakta utan relativ och är en sammanställning av olika erfarenheter och verkligheter. Det har genom historien varit både gynnsamt och försvårat för individer. Språkanvändningen är en viktig faktor för uppdelningen mellan personer vilket i sin tur skapar grupperingar som kan få direkta och indirekta konsekvenser för gruppens individer. Vissa kategoriska indelningar som gjordes för ett sekel sedan har suddats ut eftersom de tillskrivna egenskaperna inte längre är relevanta i dagens samhälle. Boréus exemplifierar detta genom att ta upp att gruppen *oäkta barn* var betydelsefull fram tills mitten av 1900-talet. Idag föds många barn utan att föräldrarna är gifta men det anses inte vara viktigt för att göra en urskiljning mellan barn med gifta respektive barn med ogifta föräldrar.

Hur uppfattningen av den sociala verkligheten präglar språkanvändningen kan synliggöras genom att analysera hur orden används samt om ett visst ämne eller problematik uppmärksammas i en viss kontext. Det handlar om hur värdeladdade ord används och om uttryck anses vara lämpliga eller mindre lämpliga i relation till den sociala omgivningen. Vad som anses vara politiskt korrekt skiljer sig mellan tid och rum och påverkar språket som används och tillåts användas i offentliga publikationer. Det som anses vara acceptabelt i relation till samhällseliga uppfattningar på en geografisk plats gäller inte nödvändigtvis på en annan. Detsamma gäller för olika historiska kontexter (Bergström & Ekström, 2018, ss. 353–359).

Under studiens gång har vi stött på svårigheter. Vi hade från början tänkt att genomföra en intervjustudie som undersöker hur spanska socialarbetare uppfattar sin professionella roll och det dagliga samt preventiva arbetet mot människohandel för sexuella ändamål. När vi försökte få kontakt med ideella organisationer insåg vi att det inte är socialarbetare som arbetar med problematiken. Hur arbetet är utformat i Spanien skiljer sig från arbetet i en svensk kontext. De yrkesverksamma vi fick kontakt med hade inte tid att medverka i studien och avböjde att bli intervjuade. Detta gjorde att vi fick tänka om, ändra metod samt frågeställningar och istället göra en innehållsanalys av spansk dagspress vad gäller deras konstruktioner av människohandel och prostitution.

I denna studie har en kvalitativ metod använts för att undersöka hur prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt de centrala aktörerna konstrueras i spansk massmedia. Anledningen till detta val av metod är dels att det finns delad förståelse och olika utgångspunkter om samma fenomen, dels att det finns problematiska uppfattningar som framställs i dagspress. Vi vill genomsöka den ideologiska maktutövningen som tar sig uttryck och konstrueras i media. Vi har strävat efter att återspegla och belysa hur tidningarna konstruerar denna företeelse, som sedan förstås i sin helhet och i en specifik geografisk och historisk kontext. Detta gör vårt val av en kvalitativ innehållsanalys lämplig.

4.2 Kvalitativ innehållsanalys

Kvalitativ innehållsanalys är en metod för att analysera kvalitativa data, i form av exempelvis text, i syfte att identifiera mönster och teman som är relevanta för

forskningsfrågorna. Utifrån denna metod går det att analysera många olika typer av texter såsom romaner, broschyrer, reklam, tidningsledare mm (Boréus & Kohl, 2018, s. 55–56). För att analysera dessa texter måste deras karaktär samt att de skapas och används i olika syften tas hänsyn till. Vissa texter är beskrivande medan andra är argumenterande. Dessa skiljer sig åt när det kommer till ordval och meningsbyggnader. Aktören som producerar texter har förväntningar och förhoppningar om att ett visst meddelande ska nå fram till läsaren (Boréus, 2022 a, s. 183).

Enligt *Textens mening och makt* (Boréus & Kohl 2018, s. 54–56) påverkar texter människors föreställningar om samhället och det går att genom en innehållsanalys undersöka hur en företeelse, person eller grupp konstrueras, värderas och framställs i en text. För att kunna urskilja mönster räcker det inte att analysera några texter utan ett större antal krävs. Enligt Boréus (2022a, s. 182) kan denna sorts analys bidra till att rådande normer och samhälleliga föreställningar synliggörs. Ibland kan samma fenomen eller tema belysas ur en positiv eller negativ aspekt beroende på vilken källa som studeras. De går även att genomföra en jämförelse mellan hur olika aktörer, vid samma tidpunkt och geografiska plats, uttrycker sig om samma företeelse.

4.3 Urval

Studien baseras på 22 artiklar från två ledande tidningar i Spanien, El País och El Español. Samtliga artiklars titlar finns angivna efter nummer i bilagan (se bilaga 1). Vi har refererat till artiklarna med tidningens namn och artikelns nummer för att underlätta för svenska läsare eftersom rubrikerna är på spanska. Vi valde de två största tidningarna i landet med motiveringen av att få en generell förståelse av spansk dagspress och innehållet som läsarna tar del av.

Valencia är den första regionen i Spanien som i februari 2021 avskaffade prostitution och införde straff i form av böter mot de verksamheter som bedriver prostitution i sina lokaler. De erkände prostitution som ett uttryck av sexuell exploatering och extremt våld mot kvinnor (Diari Oficial de la Generalitat Valenciana, 2021). Med anledning av att artiklarnas innehåll skulle vara så aktuellt som möjligt efter att lagen stiftades och samhället genomgått en juridisk förändring gällande människohandel för sexuella ändamål och prostitution har

studien avgränsats till publikationer mellan åren 2021 och 2023. Vi har använt oss av ett målstyrt urval, vilket innebär att när vi valde ut artiklarna för vår analys sökte vi strategiskt efter artiklar som var relevanta och kunde besvara våra frågeställningar. Artiklarna valdes utifrån förutbestämda kriterier av oss (Bryman, 2021, ss. 496–497). Kriterierna var att artiklarna skulle beröra begrepp såsom människohandel för sexuella ändamål, sexuell exploatering, prostitution och sexarbete för att få en nyanserad bild av olika perspektiv på sexhandeln. Vi valde även medvetet artiklar av olika genrer (intervjuer, nyhetsrapportering, reportage) och utgångspunkter för att få ta del av olika konstruktioner. Vid intervjuer får läsaren ta del av intervjupersonens egna föreställningar om situationen i fråga, medan framställningarna i nyhetsrapportering och reportage konstrueras av skribenten. Med denna typ av urval går det inte att generalisera och dra allmänna slutsatser utifrån vårt resultat.

4.4 Källkritik

I detta avsnitt om källkritik redogör vi för tidningarna El País och El Español och de olika typer av artiklar vår analys har grundat sig i. De analyserade artiklarna har influerats av tidningarnas politiska utgångspunkter vilket kan vara diskutabelt vid inhämtning av data från media där det är svårt att avgöra vem skribenten verkligen är. Trots att en tidning har en officiell chefredaktör och en politisk och ideologisk inriktning kan det vara svårt att undersöka huruvida skribenten hade adekvat kunskap och likartad inriktning som tidningen när artikeln skrevs (Bryman, 2021, s. 668). Av denna anledning valde vi att inhämta data från större publikationskällor som sägs ha större erfarenhet och gallring av sina publikationer vilket innebär att artiklarna som produceras har genomgått noggrann granskning. Det skapar större säkerhet för läsaren att kunna avgöra bakomliggande kunskap och agenda.

El País

En av de ledande tidningarna i Spanien är tidningen El País som även har lokala publikationer i en del sydamerikanska länder. Tidningen lanserades sex månader efter den spanska diktatorn Francisco Francos död, år 1976 och grundades av Juan Luis Cebrián och Jesús de Polanco. Tidningens ideologiska inriktning är center-vänster i det politiska spektrumet. Vid lanseringen var El País en av få tidningar som var öppna med sitt

demokratiska ställningstagande, till skillnad från redan lanserade tidningar som präglades av många år av landets diktatur (Línea Editorial, 2023).

El Español

På senare år, nämligen år 2015, grundades tidningen El Español av Pedro Ramírez. Tidningen ges till största del ut i Spanien men även i flera spansktalande länder i Latinamerika. Tidningens ideologiska bakgrund är center-höger och har uttryckt intresse för politisk och kulturell journalistik från sent 1800-tal (Línea Editorial, 2023). El Español är en mer konservativ tidning i jämförelse med El País.

De 22 olika dagspressartiklarna vi har valt är av olika genrer. Några är av nyhetsreportrar som berättar om specifika händelser, andra är intervjuer med olika aktörer och vissa är debattartiklar skrivna med politiska budskap. Anledningen till att en blandning av genrer valts är för att skapa en varierad bild av hur människohandel, centrala aktörer, lösningar och orsaker kan konstrueras i media. I avsnittet om forskningsläget förklarade vi varför det är relevant att redogöra för olika perspektiv i tidigare forskning. Samma sak gäller för tidningsartiklarna. Vår avsikt är att kunna få en förståelse för tidningarnas och artiklarnas varierande utgångspunkter och konstruktioner om människohandel för sexuella ändamål och prostitution.

Eftersom El País och El Español har uttryckligen olika ideologiska och politiska inriktningar har vi valt artiklar med de tre olika genrererna jämnt fördelat mellan de båda tidningarna för att få ett variationsrikt perspektiv på människohandel för sexuella ändamål och prostitution. Efter att ha läst alla artiklarna märkte vi att de olika perspektiven på fenomenen fanns i båda tidningarna och drog slutsatsen att en diskussion om deras partiskhet inte är nödvändig.

4.5 Dataanalysmetod

Vi valde en *tematisk analys* som metod för att analysera den data som samlats in. En tematisk dataanalys är inte anpassad efter en teori, vilket innebär att studiens analytiker måste vara medvetna om återkommande eller upprepade teman i sitt datamaterial. Enligt det angreppssätt som presenteras av Bryman (2021, ss. 707–709) utförs en tematisk analys utifrån sex olika principer. Nedan har vi presenterat vårt tillvägagångssätt med hjälp av

dessa principer för att tydliggöra processen. Däremot har de inte har följts i kronologisk ordning.

1. *Läs igenom och gör dig bekant det insamlade materialet*

Den tematiska analysens första princip påbörjades när relevanta artiklar valdes ut enligt vår urvalsmetod. Materialet lästes igenom med överblickbarhet för att leta efter nyckelbegrepp som var relevanta för att besvara vår frågeställning (prostitution, människohandel för sexuella ändamål, de centrala aktörerna etc).

2. *Påbörja initial kodning utifrån mindre delar av material*

Därefter inledde vi initial kodning där syftet var att vara öppen och nyfiken på materialet. Vi märkte tidigt hur det växte fram mönster och tydliga tematiska avgränsningar som gjorde att kodningen blev mer koncentrerad. Vi upptäckte upprepade benämningar och tydliga stereotypiska föreställningar av aktörer inom sexhandeln samt skillnader beroende på artikelns perspektiv. I detta steg fastställde vi följande koder: förövare, offer, hjälpare, poliser och myndigheter.

3. *Undersök kopplingar mellan olika teman*

Efter att vi hade funnit upprepningar jämförde vi mellan artiklar för att hitta samband mellan koderna. Vi ville komma underfund med den bakomliggande anledningen för att kunna utveckla de koder vi hade fått fram till teman (Bryman, 2021, ss. 703–705).

4. *Utveckla koderna till tema*

Vi fortsatte med att synliggöra likheter och skillnader mellan artiklarna för att utveckla koderna till teman. Vi märkte dock i detta steg att vi inte kunde hitta tillräckligt med stöd i vårt empiriska material för att kunna redogöra för konstruktionen av aktörerna: *polis, ideella organisationer* och *myndigheter*. Koderna konstruerades i artiklarna och visade inget samband som var relevant för vår frågeställning. Vi valde att fortsätta genom att fokusera på jämförelser mellan olika artiklar och hittade en koppling mellan koderna för att kunna slå ihop och omformulera dem till nya teman: *orsaker, lösningar, hallickar och människohandlare, sexköpare* samt *sexsäljare, frivilliga som ofrivilliga*.

5. *Hitta och namnge dimensioner i teman och eventuella delteman*

Eftersom det fanns olika konstruktioner inom de olika teman kom vi överens om att det var bäst att göra uppdelningar som utmynnade i mindre delteman. Främst för att kunna analysera varje aspekt av tidningsartiklarnas konstruktion men även för att kunna tydliggöra konstruktionen för läsaren. En ytterligare anledning till att studiens teman även kunde struktureras utifrån underteman, var eftersom de olika begreppen innehåller olika dimensioner av frågeställningarna och deras syfte. Med de tre olika teman kunde materialet koncentreras och utreda hur olika artiklar, beroende på perspektiv, behandlade de olika teman.

6. *Säkerställ att valda teman är försvarbara och relaterade till forskningsfrågorna*

De teman som vi valde grundades på artiklarnas val av upprepningar och konstruktioner som hänvisade till våra forskningsfrågor. Vi har varit noga med att översättningen från spanska motsvarade den svenska betydelsen för att återge citaten korrekt. Vi är dock medvetna om risken att valda teman kan ha påverkats av vårt personliga perspektiv på aktörer inom prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Det diskuteras mer utförligt under rubriken pålitlighet.

4.6 Etiska reflektioner

Forskning inom samhällsvetenskap har fyra forskningsetiska principer som bör eftersträvas för ett säkrare och mer ansvarsfullt forskningsarbete. Principerna ska tas i beaktning av forskarna och anpassas efter forskningsprojektets deltagare. De fyra forskningsetiska principerna är: *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet* (Vetenskapsrådet, 2022). Vår studie har utgångspunkt i material som hämtas från spanska dagstidningar och är därför redan offentligt publicerat material. Diskussionen om de forskningsetiska reflektionerna refererar till studier grundade på aktivt deltagande. Därför är det inte relevant för oss eftersom vi inte behöver samtycke, informera någon eller ta del av privata uppgifter för att använda artiklarna som datamaterial.

Det forskningsetiska problemet som vi har identifierat är risken av att våra förutfattade meningar och förförståelse kring det sociala problemet vi undersöker reproduceras i vår studie. Det kan innebära omedvetna val av ord, begrepp, tematiskt fokus och presentation av

tidigare forskningsläge. Vid översättning av citat från spanska till svenska har vi diskuterat översättning och kontextuell innebörd för att minska risken att våra underliggande värderingar påverkar översättningen. Eftersom vi har resonerat och diskuterat risken gjorde vi oss därför aktivt medvetna om att vi skulle utföra studien för att bibehålla transparens, speciellt under datainsamlingen och analysen. Vi har inte gått in i analysen utifrån egna föreställningar utan har använt oss av begrepp som tillåter oss att diskutera på en systematisk nivå som fördjupar vår kunskap. Tidigare forskning, som gjorts utifrån olika föreställningar och perspektiv av samma sociala problem, har vi tagit del av och redovisat i ett eget avsnitt. Detta har huvudsakligen gjorts för vår skull, men även för att göra läsaren införstådd om de varierande synsätten. Vi har tydliggjort i studien att samtliga uttalanden, värderingar, föreställningar och strukturer är en produkt av olika konstruerade sociala verkligheterna. Detta gäller även våra åsikter och vår tidigare förståelse.

Tidigare förförståelse av forskningsområde och allmän utgångspunkt

Forskarens personliga värderingar kan innebära förutfattade meningar och andra normativa föreställningar, vilket kan påverka olika delar av forskningsprocessen såsom val av forskningsområden och metoder samt hur empiriska data används. Det är av stor vikt att vara medveten om sina föreställningar för att inte riskera att den influerar forskningen. Ett sätt att minska risken kan vara att informera läsaren om ens personliga intressen och förförståelse av fenomenet som undersöks (Bryman, 2021, ss. 64–65). Nedan redogör vi för hur vi förhåller oss till denna risk.

Vi har yrkeserfarenheter med att arbeta med offer för människohandel samt personligt intresse för det valda forskningsområdet. Vi uppfattar individer som av olika skäl tvingas in i människohandeln för sexuella ändamål, prostitution och annan typ av sexuell exploatering, som offer. Det kan motiveras av att vi ser det sociala problemet ur ett feministiskt perspektiv och anser att det ska vara jämställt mellan könen. Problematiken förstår vi som ett resultat av att många människor lever under oskäligen levnadsförhållanden i en social- och ekonomisk utsatthet där de tvingas till vissa åtgärder för att överleva. Vi anser att företeelsen är ett genusförtryck som kan kopplas till mäns våld mot kvinnor.

Den svenska *sexköpslagen* har varit lagstadgad under våra liv och vi är medvetna om samhällets ställningstagande mot människohandel och sexköp har påverkat våra åsikter. Att

anse prostitution vara ett yrke är något som vi motsätter oss starkt. För oss handlar det om sexuell exploatering och en kränkning mot de mänskliga rättigheterna. Genom att legalisera sexköp tar en stat ett ställningstagande som missgynnar kvinnors ställning i samhället och kränker deras integritet och rätten till sin kropp. Vi motsätter oss även argumentationen om att legalisering och reglering av prostitution skulle minska antalet sexköp och förbättra levnadsvillkoren för kvinnor som säljer sexuella tjänster. Enligt oss är ursprungsproblemet att samhällen som inte kriminaliserar sexköp accepterar att kvinnors kroppar köps i syfte för tillfälliga sexuella förbindelser. En annan människas samtycke ska aldrig gå att köpas och ingen människa i världen ska tvingas sälja sin kropp för att försörja sig och överleva.

4.7 Metodens tillförlitlighet

I detta avsnitt har vi diskuterat vår metods tillförlitlighet utifrån tre termer: *trovärdighet*, *pålitlighet* och *överförbarhet* (Lincoln & Guba, 1985; Bryman, 2021, s. 465; Svensson & Ahrne, 2022, ss. 32–33).

Trovärdighet

För att en vetenskaplig studie ska tillåtas och accepteras av andra forskare, institutioner och civilsamhället bör en studies trovärdighet diskuteras. I detta avsnitt har vi diskuterat, kritiserat och synliggjort vår planerade studies svagheter. För att öka trovärdigheten har vi redogjort för alla steg och faser i genomförandet av studien. Enligt Bryman (2021 ss. 476–478) ökar trovärdigheten när personerna som deltagit i studien delges resultaten i syfte att de ska kunna bekräfta att deras uttalanden stämmer och har tolkats rätt av forskarna. Eftersom vårt empiriska material inte består av intervjuer, utan av artiklar i den spanska dagspressen, har vi inte möjlighet att rapportera våra resultat till någon medverkande. Dock har vi försäkrat oss om att studien utförts med hänsyn till de forskningsetiska principerna samt till andra regler som är lämpliga för vår studie.

Vi båda skriver och talar flytande spanska och har bott i Spanien under längre perioder. Vi är därför relativt bra insatta i den spanska offentliga debatten, utöver den kunskap vi erhöll inför och under denna studies genomförande. Dock har vi båda bott i Sverige det senaste halvåret, vilket kan ha påverkat vår uppfattning om utvecklingen i den offentliga debatten och även studiens trovärdighet.

Pålitlighet

För att öka vår studiens pålitlighet har vi i ett avsnitt uppmärksammat vår förförståelse och tidigare erfarenheter av problematiken. Eftersom vi har använt oss av ett målstyrt urval för insamlingen av datamaterialet har vi valt artiklar som vi anser kunna besvara våra frågeställningar. För att inte välja artiklar som endast stödjer våra normativa uppfattningar och personliga åsikter om vad som är rätt och fel, har artiklar som är skrivna utifrån olika perspektiv valts. Vissa belyser en kvinnlig kamp om rätten till att tjäna pengar genom att sälja sexuella tjänster som sexarbetare medan andra fokuserar på offer och det problematiska med människohandel för sexuella ändamål och prostitution. Det är viktigt att uppmärksamma de olika synsätten för att kunna kontrastera dem mot varandra för att ha möjlighet att presentera en varierad bild.

För att öka pålitligheten ytterligare, följs detta avsnitt av en diskussion om i vilken utsträckning vi har påverkats av vår förförståelse och subjektiva perspektiv. Med detta i åtanke, kan möjligtvis hallickar, människohandlare samt sexköpare analyseras som värre och ondare av oss än hur de framställs i media. Risken finns att vi förstärker de mediekonstruktioner vi anser vara i enlighet med våra uppfattningar och tonar ner de som strider emot. Med detta sagt, förhåller vi oss till den potentiella påverkan vi har haft på analysen och studien i allmänhet, genom reflektion och aktivt försöka minska denna risk.

Överförbarhet

Vår studies frågeställningar samt resultat är kontextbundna. Med andra ord innebär det att de är aktuella och relevanta för en specifik tidpunkt (nutid) och kontext (spansk kontext) och är inte applicerbara i andra historiska rum (Bryman 2021, ss. 467–469). Eftersom människohandel är kriminaliserat i både Sverige och Spanien bör resultaten som hänvisar till just detta vara överförbart till en svensk kontext. Medias konstruktioner är gissningsvis liknande de konstruktioner som spansk dagspress gör eftersom ett lands lagar påverkar konstruktioner i samhället. De normativa föreställningarna blir en produkt av en viss lagstiftning. Eftersom prostitution och människohandel är verksamheter som sträcker sig över landsgränser kan konstruktioner av orsaker och lösningar även appliceras i andra geografiska kontexter, dock endast till länder som kriminaliserar människohandel.

5. Resultat och analys

I detta avsnitt har vi presenterat hur det inhämtade empiriska materialet, från de spanska tidningarna El País och El Español, har konstruerat centrala aktörer, lösningar och orsaker för människohandel samt prostitution i artiklarna.

Materialet har delats upp i ett antal teman och delteman för att därefter ha analyserats utifrån valda teoretiska begrepp. För att få en översikt har materialet delats upp i tre huvudrubriker: *centrala aktörer*, *orsaker* och *lösningar* med tillhörande underrubriker i syfte att förtydliga teman och analysens struktur. Avsnittet innehåller citat som är direkt översatta från spanska till svenska och styrker redogörelsen för dagspressens konstruktioner. Samtliga citat är skrivna med citattecken för tydlighetens skull. Innan varje citat presenteras och förklaras tidningsartiklarnas konstruktion och framställning av aktören, orsaken eller lösningen. Analysen följer efter att citatet redovisats. Resultaten som presenteras visar hur media konstruerar centrala aktörer, orsaker och lösningar. Detta kan inte likställas med fakta utan endast som kontextbundna konstruktioner i spansk massmedia.

5.1 Centrala aktörer

De centrala aktörerna som har synliggjorts i artiklarna är *hallickar och människohandlare*, *sexköpare* och *sexsäljare*, *frivilliga* som *ofrivilliga*. De presenteras nedan i form av tre avsnitt.

5.1.1 Hallickar och människohandlare

Hallickar och människohandlare konstrueras i den spanska dagspressen som en och samma typ av aktör trots att de benämns med olika terminologi. Det framgår i artiklarna att de kriminella nätverk som utgörs av dessa aktörer, är uppbyggda med en hierarkisk struktur där det förekommer ojämna maktförhållanden aktörerna emellan. Dock kategoriseras och konstrueras de av massmedia som en aktör som utför samma handlingar gentemot offret och som är tillskrivna liknande egenskaper. Människohandlare och hallickar framställs ofta i kontrast till offret och handlingarna som har inslag av tvång, vilseledning, hot och fysiskt våld betonas.

Ett genomgående tema i artiklarna är att människohandlare och hallickar tillskrivs negativa egenskaper som framställer aktören som ond och dålig. Det framkommer även i materialet att de konstrueras som män och inte kvinnor. Människohandlare och hallickar besitter ett maktövertag gentemot offret och tillskrivs egenskaper som känslolösa, empatilösa och egoistiska. Egenskaperna framställs tydligt och utan tolkningsmöjlighet för läsaren vilket skapade en ensidig konstruktion av vem och hur människohandlare och hallickar är.

Dessutom var de tvungna att ge hälften av vad de fick för sina tjänster till sina exploitörer och de tillämpade ekonomiska sanktioner om de vägrade att utföra vissa sexuella handlingar eller andra typer av beteende i enlighet med deras önskemål

– El País, nr 4

Konstruktionerna av hallickar och människohandlare i tidningsartiklarna grundar sig i de redan befintliga normativa föreställningar som finns i samhället. I artiklarna återkommer negativa framställningar av människohandlare och hallickar med syfte att fånga läsarens uppmärksamhet och att vara i enlighet med generella värderingar i samhället. I citatet från El País nr 4 benämns människohandlaren som en *exploator* och i ett sammanhang där de genom våld och hot utnyttjar och kränker mänskliga rättigheter. Språket som används för att konstruera människohandlaren kan relateras till den spanska lagstiftningen med fokus på benämningar som exploatering och handlingar som utförts med våld i kränkande syfte. Språket som används i syfte att framställa människohandlaren som brottslig och skadlig för sin omgivning skapar en konstruktion som både upprepar och upprätthåller redan befintliga föreställningar och moraliska värderingar (Edelman, 1988, ss. 69–71).

Tidningsartiklarna motsätter sig inte utan förstärker den konstruerade sociala verkligheten i Spanien. Människohandlars och hallickars handlingar är definierade som ett brott i den spanska strafflagen. Det gäller handlingar där en person sexuellt utnyttjar en annan människa i maktunderläge med användning av våld eller hot genom prostitution eller rekryterar den i människohandel. Den samhällseliga konstruktionen i Spanien idag är en produkt av lagstiftningens normativa påverkan som i sin tur upprätthåller föreställningar av människohandlare och hallickar (Edelman, 1988, ss. 69–71). Benämningen för den person

som bedriver handel av människor för sexuella ändamål är tydligt definierat inom den juridiska sfären vilket också syns i tidningsartiklar. Av denna anledning konstrueras aktörerna som politiska fiender och motståndare till samhället (Edelman, 1988, s. 68).

...hallicken varnade henne att ‘han var en mycket dålig man, med mycket dåliga vänner och kapabel att döda vem som helst.’

– El País, nr 10

Tidningsartiklarna skiljer motståndarnas identiteter åt genom att konstruera dem som politiska fiender, onda och omoraliska vilket exemplifieras i citatet ovan. Det överensstämmer med Cunha, Gonçalves och Matos (2022) som redogör för hur poliser beskriver människohandlare som personer med psykopatiska drag. Tidningsartiklarna reproducerar stereotyper och konstruktionerna för att avhumanisera fienden, utan att belysa deras enskilda egenskaper eller personliga drivkrafter. Genom att framställa människohandlaren som inget annat än ond förstärker tidningarna de tidigare konstruktionerna i samhället och upprätthåller även moraliska värderingar. Konstruktionerna påverkar individen genom att de blir svårare att ifrågasätta deras sociala verklighet för att få ett annat perspektiv på frågan (Edelman, 1988, ss. 1–4).

Konstruktionen av människohandlaren som politisk fiende kan även analyseras som en taktik för det politiska ledarskapet. Genom att framställa aktören som *ond* och motsätta sig människohandlare och hallickar som politisk fiende, framställs det politiska ledarskapet som *goda* enligt folket och vinner på så vis deras politiska stöd och därför erhåller ytterligare makt. Ledarskapet behåller därför sin maktposition för att få igenom sin dolda agenda som innebär vinst för den politiska ledningen. De skapar, använder och upprätthåller den negativa konstruktionen av människohandlaren i media för att *vinna* (Edelman, 1988, ss. 51–53).

5.1.2 Sexköpare

Sexköpare har vi förstått är en bred term som i de analyserade artiklarna endast omfattar manliga sexköpare. Dock benämns männen på olika sätt beroende på det perspektiv en artikel är skriven ur. I detta avsnitt har vi synliggjort och redogjort för tre grupper: *föröväre* och *torskar*, *män*, *kunder* och *klienter*. Vi har valt att urskilja grupperna eftersom de

konstrueras på olika sätt och tillskrivs inte samma egenskaper. För att tydliggöra grupperna för läsaren har vi redovisat tre separata citat, men analyserat benämningarna gemensamt utifrån samma teoretiska begrepp för att visa kontrasten.

Förövare och torskar

Tidningsartiklarna framställer och benämner sexköpare och torskar som förövare om artikeln är skriven ur ett perspektiv där köp av sexuella tjänster anses vara en kränkande och utnyttjande handling. Benämningen *förövare* görs i samband med handlingar som tydligt anses vara fel utifrån en moralisk ståndpunkt. I nedanstående citat redovisas ett exempel på hur artiklarnas benämning av *torskar* används för att konstruera dem som medvetna aktörer som dock ställer sig likgiltiga till deras handlingar.

‘Torskarna vet exakt vilken situation kvinnorna befinner sig i och de bryr sig inte. De är ytterligare en medbrottsling’

– El Español, nr 2

Män

Den andra gruppen av sexköpare är *män*. Det som skiljer sig från de andra två grupperna är att fokuset är på den manliga sexköparen, och inte kvinnan som sexsäljare, i en kontext präglad av skam.

‘Män vill inte att vi ska prata öppet om prostitution, för vi pratar om deras parallella liv, om något de gör i hemlighet’

– El País, nr 5

Kunder och klienter

I de artiklar där köp av sex framställdes som ett tjänsteutbyte benämndes sexköpare som män, kunder och klienter. Benämningen av sexköparen skiljde sig mellan kund och klient eller män beroende på den kontext aktören framställdes i. Om artikeln skrevs med fokus på sexsäljaren som aktiv aktör konstruerades sexköparen som kund eller klient.

Hon tar emot klienter i en lägenhet och har ett kort samtal med dem
där för att se om de passar henne

–El Español, nr 3

Sexköp anses vara ett okontrollerat sexuellt begär, vilket innebär ett avvikande uttryck för män (Mattsson, 2015, ss. 139–140). Tidningsartiklarna förstärker den negativa framställningen av sexköpare genom att benämna dem negativt i relation till redan befintligt konstruerade avvikande individer (hallickar, människohandlare och torskar). En sammankoppling av samtliga icke-accepterade aktörer görs av tidningarna för att de inte ska strida emot de rådande föreställningarna i det spanska samhället (Edelman, 1988, s. 100).

Dock är det en stor kontrast i de tidningsartiklar som benämner sexköpare som män, kunder eller klienter. Artiklarnas konstruktioner är skrivna ur ett perspektiv som ska behaga läsaren utifrån det politiska klimatet i Spanien och genusföreställningar (Escot et al, 2022). Av den orsak att köp av sex inte är kriminaliserat i Spanien uppfattas inte sexköparen som avvikande. Mannen förväntas ha ett sexuellt begär, som bekräftas av ett icke-reglerat sexköp, och konstrueras därför inte som avvikande i relation till föreställningarna för det manliga subjektet (Mattsson, 2015, s. 141). I denna kontext konstrueras inte sexköparen som något annat än en betalande kund eller klient med ett normalt sexuellt begär eftersom fokuset är på sexsäljaren som aktiv aktör.

Trots att framställningen av sexköpare inte konstruerar sexköparen som en avvikande aktör, medföljer en annan aspekt av genusföreställningar. Som tidigare nämnt förväntas en maskulin man ha ett kontrollerat sexuellt begär och utföra sina sexuella erövringar med dominans (ibid, ss. 87–89). Denna genusföreställning syns i framställning av sexköparen i tidningsartiklarnas konstruktion eftersom de inte längre benämns som kund eller klient, utan som män.

Citatet från El País nr 5 är ett exempel på en konstruktion av sexköparen som aktiv aktör med fokus på genus där könsrelaterade föreställningarna tillskrivs sexköparen i en kontext där kraven för att vara den maskulina mannen inte uppnåtts. För att mannen ska kunna

uppfylla kraven som dominerande och överordnad, krävs det att kvinnan konstrueras som underordnad och passiv (Mattsson, 2015, ss. 88–89). Eftersom kvinnan, som mannen köper sex av, avviker från föreställningen om den underordnade feminina kvinnan kan inte sexköparen konstrueras som överordnad. Av denna anledning konstrueras mannen, som behöver använda sig av medel för att uppnå sexuell tillfredsställelse, i en genant och skamfull kontext utifrån genusföreställningar (ibid).

5.1.3 Sexsäljare, frivilliga som ofrivilliga

Den spanska dagspressens konstruktion av sexsäljare beror på det perspektiv artiklarna är skrivna utifrån. De olika perspektiven belyser antingen människohandel för sexuella ändamål och prostitution som ett modernt slaveri eller prostitution som ett arbete. I samtliga artiklar, med undantag för ett tillfälle, framställdes individen som säljer sexuella tjänster som kvinna och någon enstaka gång som transkvinna. Vi har i detta avsnitt använt benämningen *sexsäljare* som ett neutralt ord för att tydliggöra artiklarnas skillnader i konstruktionen av människohandelsoffer och sexarbetare. I detta avsnitt analyseras tidningsartiklarna som gestaltar den kvinnliga sexarbetaren som en feministisk aktör och där begrepp anknutna till feminism tas upp samt belyser hur sexarbetare är aktivistiska aktörer för sina feministiska handlingar.

Människohandelsoffers inre egenskaper

Människohandelsoffer framställs i en kontext där en mans handlingar eller åsikter resulterar i hur kvinnan konstrueras. I artiklarna som innefattar aspekter som våld, vilseledning eller hot tillskrivs människohandelsoffer inre egenskaper som hjälplös, utsatt, lättlurad och i ett maktunderläge gentemot mannen.

‘Min man slog mig mycket, nästan dagligen, så jag lämnade honom. Men då hade jag ingenting. Inget jobb, ingenstans att gå... Ingenting’

– El País, nr 7

Den traditionella föreställningen av ett människohandelsoffer gestaltar en passiv kvinna som har blivit lurad och utnyttjad genom hot och våld (Elizabeth Long och Elizabeth B. Dowdell

2018, ss. 378–379). Anledningen till att konstruktionen kan kopplas till de specifika egenskaper som tillskrivs individer beroende på kön används för att särskilja män och kvinnor. I tidningsartiklarna framställs kvinnor som offer och män som människohandlare. Begreppet *Doing Gender* tydliggörs i denna distinktion när kvinnan tillskrivs egenskaper i motsats till mannen med tillägg att egenskaperna skapar hinder, i offrets position i ett patriarkaliskt samhälle. Eftersom människohandlare, män, framställs som utnyttjande och strategiskt arbetande, resulterar det i att offer, kvinnor, konstrueras som utnyttjade och utsatta av män (West & Zimmerman, 1987).

Det framgår inte i tidningsartiklarna om människohandelsoffret gjorde motstånd medan de exploaterades eller någon annan handling som ifrågasätter eller motsätter sig de tillskrivna egenskaperna, utan kvinnan förblir ett offer. På grund av artiklarnas återkommande konstruktioner, i form av liknande uppmärksammade historier, citat och språkbruk förstärks stereotypa föreställningar av offer (Sanford, Martínez & Weitzer, 2016). Detta resulterar i att bilden av offer inte ifrågasätts och på så sätt förstärks ytterligare. Dessutom lämnas inte utrymme åt offer som inte passar in i dagspressens konstruktioner.

Människohandelsoffrets yttre egenskaper

I datamaterialet konstruerades även kvinnan som människohandelsoffer när hon förändrade sina yttre egenskaper för att tillfredsställa och uppfylla sexköparens föreställningar om kvinnlighet. Nedanstående citat är en beskrivning av en transkvinna som är ett människohandelsoffer och hur hon uppfattas som vacker i åskådarens ögon när hon har sminkat sig och ändrat sin kropp.

...hon studerar sin reflektion i spegeln, lägger på ett nytt lager lila läppstift och bättrar på sin svarta eyeliner. I ena hörnet av hennes spegel finns två fotografier: ett från när hon såg ut som en mager femtonåring och en annan efter övergången, som den fantastiska kvinna hon är idag

– El País, nr 1

Kvinnan i citatet från El País nr 1 är i artikeln omnämnd som ett offer för människohandel. Hon beskrivs “som den fantastiska kvinna hon är idag” vilket är en framställning av skönhet

genom samhällets konstruktion av hur en kvinna *ska* se ut utifrån normativa föreställningar. Objektivifieringen av kvinnan i tidningsartiklarna framställs i en kontext som präglas av ojämlika maktförhållanden mellan kvinnor och män. Ett människohandelsoffer förstås som underordnade män genom deras maktutövande och att de kvinnliga offren befinner sig i en sårbar position betonas. Trots detta reproduceras förväntningar om genus som framställer att kvinnan ska tillfredsställa mannens begär, i detta fall att hon, efter att ha sminkat sig och inte längre är mager, ser ut som en "fantastisk kvinna" (Eduards, 2009, ss. 136–137).

Förståelsen om varför sexarbetare framställs med motsatta egenskaper i jämförelse med människohandelsoffer kan analyseras med hjälp av Edelman (1988). Tidningsartiklar är ett medialt verktyg för att reproducera sociala konstruktioner. I enlighet med Edelmanns teori har tidigare mediakällor utgjorts av hur journalister reproducerar befintliga konstruktioner för att väcka läsarens intresse genom upprepning av liknande händelser (Cabrera-Rodríguez och Antolínez-Merchán, 2022, ss. 111–114). I samband med dagens teknologiska utveckling, har de kvinnor som benämns sexarbetare kunnat skapa sin egen medieplattform och på så vis kunnat framställa sig själva i den dager de önskar, vilket har bidragit till förändring av den allmänna konstruktionen av sexsäljare.

Prostitution – en feministisk kamp

I kontrast till den ovanstående konstruktionen av människohandelsoffer, betonas några artiklar självständigheten, styrkan och den egenmakt sexarbetare besitter. Kvinnan som sexarbetare benämns i samband med en feministisk kamp som betonar kvinnans rätt till sin kropp och det fria valet. Hon kan välja vilka sexköpare hon vill sälja sina tjänster till och konstrueras som sin egen chef.

Prostitution gör samhället obekvämt eftersom det involverar en kvinna som äger sin sexualitet som bestämmer sig för att sälja den

- El país nr 5

I några av de analyserade artiklarna använder sexarbetare sig av medieplattformar som Youtube och Instagram för att kunna påverka och förändra konstruktionen om att sexsäljaren är en svag och passiv aktör. Detta görs genom att betona hur kvinnan gynnas av att sexarbete

klassas som ett yrke och att hon värnar om ägandet av sin sexualitet och kropp. Tidningsartiklarna upprepar konstruktioner av sexarbete i enlighet med sexarbetarnas egna nyskapade konstruktioner i social media. De återskapar en konstruktion av sexarbetare som i sin tur kan påverka läsaren när det särskiljer det traditionella offret och sexköparen genom att tillskriva dem motsatta egenskaper.

Citatet från El País nr 5 talar om att samhället blir obekvämt av när sexsäljaren väljer att sälja sin kropp genom prostitution. Detta kopplar vi till att en avvikande aspekt synliggörs som skiljer sig från samhällets konstruktion av prostitution och föreställningen om vem som säljer sex och deras tillskrivna egenskaper. De kvinnliga sexsäljarna som utövar sexarbete på frivillig basis, faller utanför ramen som innefattar förståelse av den stereotypa sexsäljaren, medan den passiva kvinnan framställs som ett objekt gentemot det manliga subjektet.

Utifrån Edelman (1988) kan tidningsartiklarnas konstruktion av prostitution som en feministisk kamp analyseras som en taktik för att behålla det politiska ledarskapet. Feminism, som ideologisk ståndpunkt, används av de som vill avskaffa prostitution med motivering att de värnar om sexsäljarens (konstruerad som kvinna) bästa. Genom att framställa prostitution som med feministiska nyckelord, såsom självständighet, styrka och egenmakt associeras ledarskapet med följarnas ideologier. På detta vis kan det politiska ledarskapet analyseras som att de utövar makt över folket med en synliga och en dold agenda. Den synliga agendan är för att stämma överens med folkets värderingar, värna om kvinna, och den dolda agendan är att reglera prostitution för ledarskapets vinning, exempelvis ekonomisk.

I de artiklarna, där sexsäljaren inte var den aktören som fokuserades på, framställs kvinnor i prostitution varken som sexarbetare eller människohandelsoffer. De tillskrivs inga inre eller yttre egenskaper och det konstrueras inga föreställningar om vem de är.

Sammanfattning

I de analyserade artiklar tillskrivs hallickar och människohandlare negativa egenskaper som kopplades till spansk lagstiftning eftersom människohandel är kriminaliserat. Konstruktionerna upprepade samhällets normativa värderingar och framställde dem som politisk fiende. Det tolkades vara för att upprätthålla samhällsliga föreställningar samt taktik

för att bibehålla det politiska ledarskapet i enlighet med folkets föreställningar. Dock påverkades konstruktionen av sexköparen och sexsäljaren beroende på det perspektiv som tidningsartikeln var skriven ur. Artiklarna som var skrivna med förståelsen att sexköp är en kränkande handling konstruerades sexsäljaren som ett kvinnligt offer medan sexköparen som en manlig förövare eller torsk. Eftersom mannen förväntades ha ett kontrollerat sexuellt begär ansågs köpandet av sexuella tjänster vara sexuell exploatering och därför avvikande och felaktig. I de artiklarna där sexhandel framställdes som arbete, med fokuset är på sexsäljaren, framställdes den som en kvinnlig feministisk sexarbetare. Denna konstruktion av sexsäljaren framställde i sin tur sexköparen, mannen, som kund eller klient eftersom sexköp inte stigmatiserats och att han agerade i enlighet med samhälleliga könsföreställningar. Däremot konstruerades den manliga sexköparen i en skamfull kontext i de tidningsartiklar som var skrivna med fokus på sexköparen. Utifrån analysen kan detta bero på att genusföreställningar av mannen som sexuell varelse inte uppfylldes när sexuell tillfredsställelse inte uppnåddes genom dominant erövring utan utbyte av medel såsom pengar, boende, droger mm.

5.2 Orsaker

I tidningsartiklarna framställs fattigdom, vapenkonflikter och global uppvärmning som de främsta orsakerna till människohandel för sexuella ändamål och prostitution. Vi har i kommande avsnitt delat upp de två framställda orsakerna separat för att tydliggöra skillnaderna i konstruktionen för läsaren.

5.2.1 Fattigdom

I de analyserade artiklarna konstrueras fattigdom som en orsak och bidragande faktor till människohandel för sexuella ändamål och prostitution. Tidningarna benämner fattigdom i en kontext som både betonar sexsäljarens behov av pengar och människohandlare och hallickars utnyttjande.

Det kriminella nätverket rekryterade sina offer, främst colombianer, och utnyttjade sin nödsituation både i sitt land och i Spanien och lurade dem med jobberbjudanden där de lovade att tjäna 1500 euro i veckan...

Konstruktionen av sexsäljare inom människohandel för sexuella ändamål och prostitution har skapats utifrån människohandlaren som motsats. När denna konstruktion växer fram, urskiljs och betonas skillnader för att särskilja motsatsparet (Mattsson, 2015, ss. 87–89). I artiklarnas framställning av sexsäljare benämns de som kvinnor och tillskrivs kvinnliga egenskaper i motsats till människohandlaren som benämns som man och tillskrivs normativt manliga egenskaper. I enlighet med genusföreställningarna innebär egenskaperna hos sexsäljare, att hon är underordnad i relation till den manliga människohandlaren (ibid). Av denna anledning konstruerar tidningarna sexsäljaren i en kontext präglad av fattigdom och människohandlaren i en kontext av ekonomisk vinning. Det innebär att individer som lever i fattigdom har en större risk att rekryteras och exploateras sexuellt för att människohandlare rekryter i fattiga områden genom att erbjuda kvinnorna en bättre framtid och ett arbete i ett annat land (Melgar et al. 2021, ss. 2–3).

Trots att fattigdom är en väletablerad orsak för människohandel och prostitution påverkar den ensidiga konstruktionen av sexsäljaren i ett ekonomiskt behov, föreställningarna om orsaker och riskfaktorer. Genom att tidningsartiklarna fortsätter att konstruera en verklighet där fattigdom anses vara en ledande orsak, synliggörs inte de orsaker som inte passar in på föreställningarna. Det innebär att insatser och andra åtgärder för offer som inte bygger på stereotypa föreställningar, inte utförs (Nguyen & Le, 2021).

5.2.2 Vapenkonflikter och global uppvärmning

Ytterligare två orsaker till människohandel för sexuella ändamål och prostitution som konstrueras och synliggörs i dagspressen är vapenkonflikter och global uppvärmning. De båda orsakerna framställs som att det tvingar människor på flykt från sina hemländer, vilket resulterar i ett utnyttjande av beväpnade grupper och andra kriminella nätverk.

Beväpnade grupper kontrollerar den olagliga migrationen och utnyttjar människor på flykt när de passerar landet", enligt rapporten. FN-rapporten nämner väpnade konflikter som gynnsamma scenarier för detta brott.[...] det

identifierades cirka en miljon personer som påverkats av naturkatastrofer (i Colombia). Detta påverkar kvinnor, ungdomar och flickor och framförallt de som är utsatta för situationer med våld, exploatering och risk för människohandel, varnar FN

– El País, nr 2

I citaten ovan presenteras beväpnade konflikter, som tvingar människor på flykt, som en orsak till ökad människohandel och prostitution. Vidare förklaras att den globala uppvärmningen även är en bidragande faktor. I enlighet med vad Melgar et al. (2021) säger i sin artikel är dessa betydande riskfaktorer. Som redovisat i avsnittet om tidigare forskning redogör Melgar et al. (2021) för hur framförallt unga kvinnor och flickor löper större risk att rekryteras till människohandel i samband med vapenkonflikter. Majoriteten av de beväpnade grupperna utgörs av vuxna män och den grupp som är mest sårbar är unga kvinnor (ibid). Även FN (2000) har redogjort i sin rapport, vars titel understryker hur kvinnor och barn är de grupper som är i störst risk av att rekryteras i människohandel. De beväpnade grupperna respektive människorna på flykt kopplar vi till resonemang om det manliga subjektet och kvinnliga objektet (Mattsson, 2015, s. 87). De beväpnade grupperna konstrueras som män, det överordnade manliga subjektet, och i motsats till det underordnade objektet, kvinnorna. En anledning till hur det manliga subjektet rättfärdigar sitt handlande är att de inte känner någon samhörighet med de underordnade och genom att skilja grupperna åt har de ett maktövertag gentemot flyktingarna. Maktstrukturen påverkar hur gruppernas identitet konstrueras och de motsatta egenskaper som tillskrivs (ibid, ss. 88–89)

Sammanfattning

De konstruerade orsakerna till människohandel och prostitution i tidningsartiklarna var fattigdom samt vapenkonflikter och global uppvärmning. I de artiklarna där fattigdom framställdes som orsak konstruerades offret som en underordnad aktör i ekonomiskt utsatthet medan en människohandlaren konstruerades som en motsats, nämligen rik och överordnad. Skillnaden i maktrelationen mellan offret och människohandlaren belystes även när vapenkonflikter och global uppvärmning konstruerades som en orsak. Människohandlare framställdes som en utnyttjande aktör. Utnyttjandet var av individer på flykt och som därav befann sig i en utsatt situation. För de redovisade orsakerna betonades offer i motsats till

människohandlare och egenskaperna som tillskrevs relaterades till könsföreställningar om det kvinnliga underordnade subjektet och det manliga överordnade objektet.

5.3 Lösningar

I detta avsnitt presenteras dagspressens konstruktioner av lösningar och åtgärder för att bekämpa människohandel för sexuella ändamål och prostitution. De lösningar artiklarna presenterar är påverkade av olika perspektiv och utgångspunkter. Med andra ord spelar det roll om människohandel och prostitution framställs som den moderna tidens slaveri eller som en kvinnokamp där kvinnors rätt till arbete och skäliga arbetsförhållanden betonas. Vi har presenterat lösningarna uppdelat för tydlighetens skull.

5.3.1 Prostitution som arbete

Ett genomgående tema i några av de analyserade artiklarna är argumentationen att kvinnor ska tillåtas att sälja sex på frivillig basis och att kriminalisera prostitution konstrueras som kvinnoförtryck. De två främsta utgångspunkterna för lösningar som framställs i artiklarna syftar till feminism och kvinnornas säkerhet. Artiklarna framställer sexsäljaren som förtryckt i ett sammanhang där olaglig sexförsäljning kopplas till att kvinnorna fråntas rätten att bestämma över sin kropp.

Citatet nedan refererar till en kvinna som arbetar inom prostitution frivilligt och som menar att det är en kvinnas rätt att få göra vad hon vill med sin kropp och sitt kön. Kvinnan liknar samlaget hon har med främmande män från dejtingappen Tinder med samlag hon har med främmande män mot betalning.

‘Dessa appar [Tinder] förde med sig populariseringen av tillfällig sex och för mig har de samma dynamik som sexarbete, bara på ett mindre skyddat och obetalt sätt’

– El País, nr 5

I enlighet med citatet nedan konstruerar några av de analyserade artiklarna ytterligare en lösning på problematiken genom att göra prostitution till en reglerad verksamhet där

arbetssäkerhet och sexsäljaren egenmakt understryks. Regleringen och organiseringen av prostitution konstrueras som en lösning.

‘Det kollektiva arbetet (i lägenheter, på hemsidor, av agenter etc) borde vara organiserat genom arbetskooperativ där samarbeten skapas utan att någon chef eller investerare har mandat. Din kropp är ditt kapital’

– El Español, nr 1

I de båda citaten ovan framgår det hur människor som säljer sex bör ingå i en gemenskap som präglas av en självbestämmanderätt och där ingen chef eller annan person har makt över individen. En reglering av prostitution skulle innebära en trygghet och säkerhet hos sexarbetare för att det skulle förekomma färre inslag av utnyttjande eller våld i samband med att de utför sitt arbete (Lerum & Bernts 2016, ss. 19–20). Kvinnor befinner sig i ett strukturellt maktunderläge gentemot män (Mattsson, 2015, s. 141). Eftersom män har ett hierarkiskt övertag kan det rättfärdigas att kvinnor ska ha makten över sin kropp och kunna välja att sälja sexuella tjänster. Genom att kriminalisera sexköp, som den svenska modellen gör, påverkas sexarbetare av osäkra och oreglerade arbetsförhållanden, där deras arbete inte är kriminaliserat men däremot är köpet av tjänsten de erbjuder olaglig.

5.3.2 Kriminalisera köp av tillfällig sexuell förbindelse

I några av artiklarna konstrueras och presenteras *den svenska modellen*, även kallad *den nordiska modellen*, som en lösning. Detta innebär att sexsäljare avkriminaliseras och sexköparens handlingar görs olagliga. Båda artiklarna som konstruerar lösningen att kriminalisera sexköp konstruerar sexsäljaren som ett offer.

Avskaffande länder betraktar prostitution som en attack mot kvinnor. Först att starta denna väg var Sverige, som började bestraffa klienter 1999. Norge, Kanada, Island, Irland och Frankrike har också avskaffat.

– El País, nr 11

Sexsäljare konstrueras inte som illegala utan enbart sexköparna. Den svenska modellen framställs som en lösning i länder som ser människohandel för sexuella ändamål och prostitution som sociala problem och som kränkningar mot de mänskliga rättigheterna. En

konsekvens av den svenska sexköpslagen är att grupperna sexköpare och sexsäljare konstrueras som motsatspar, de onda respektive de goda, de olagliga respektive de lagliga utifrån det manliga subjektet och kvinnliga objektet (Mattsson, 2015, ss. 87–89). Sexköparnas handlingar är kriminaliserade och samhället klassar deras beteende som oacceptabelt och olagligt, medan sexsäljare, frivilliga som ofrivilliga, omfattas av ett samhällsskydd i och med att deras handlingar är avkriminaliserade. Utifrån Mattssons indelning av motsatspar och med denna uppdelning av grupperna borde sexköpare befinna sig i ett maktunderläge på en både strukturell och individuell nivå gentemot personerna som säljer sex (2015, ss. 139–141). Vår analys av artiklarna strider dock mot det för att sexköparna framställs som personer med ett maktöverläge i mötet med personer som säljer sex.

Sammanfattning

Lösningarna som konstruerades i tidningsartiklarna relaterar till det perspektiv artikeln var skriven ur. I de artiklar som framställde sexhandel som ett arbete skildrades reglering som den huvudsakliga lösningen. I denna konstruktion betonades sexarbete som en feministisk kamp för att öka arbets säkerheten, sexarbetarens egenmakt och reducering för skaderisk. De artiklar som däremot konstruerade sexhandel som modernt slaveri, framställde kriminalisering av sexköp som lösning. *Den svenska modellen* presenterades som ett förslag för att minska människohandels omfattning. När denna lösning konstruerades, tillskrevs sexköpare negativa egenskaper och deras handlingar ansågs vara kriminella. I kontrast till detta konstruerades sexsäljare som en motsats, vars utförda handlingar var avkriminaliserade. De framställda egenskaperna relaterades till manlig och kvinnlig maktordning och framställde därför sexköparen som man och sexsäljaren som kvinna.

6. Diskussion

Vårt syfte med studien var att undersöka och analysera hur spansk dagspress konstruerar prostitution och människohandel för sexuella ändamål utifrån ett genusperspektiv. Vi ville ta reda på hur olika centrala aktörer, orsaker och lösningar konstrueras i dagspressen. Vi märkte fort att människohandel för sexuella ändamål och prostitution har varit omdebatterade ämnen i den spanska dagspressen de senaste tre åren och att mycket underlag

fanns för att besvara våra frågeställningar. Vi valde att svara på frågeställningarna utifrån ett könsbaserat perspektiv eftersom tiden för studiens genomförande var begränsad.

Studiens första frågeställning handlar om hur olika aktörer av människohandel för sexuella ändamål och prostitution konstrueras utifrån ett genusperspektiv. Svaret på denna fråga är att de aktörer som konstrueras som centrala är hallickar och människohandlare, sexköpare samt frivilliga som ofrivilliga sexsäljare. Resultatet visar att konstruktionen av de olika aktörerna skiljer sig beroende på vilket perspektiv artikeln är skriven ur. Samtliga artiklar framställer hallickar och människohandlare som en gemensam grupp, där de definieras som män och tillskrivs negativa egenskaper. Oavsett artiklarnas perspektiv på människohandel och prostitution som problematik eller icke-problematik, konstruerades dessa aktörer på samma sätt. De resterande aktörerna konstrueras däremot på olika sätt beroende på artikelns utgångspunkt.

I de artiklar som är skrivna med uppfattningen att sexhandel är ett arbete tillskriver inte sexsäljare negativa egenskaper, utan tvärtom. Aktörerna konstrueras som kvinnor vars arbete är en feministisk ståndpunkt som betonar kvinnors egenmakt och rätten till sin kropp. Utifrån detta perspektiv framställs sexköparen en manlig kund eller klient. Dock konstrueras sexköparen som *man* när artikeln fokuserar på dennes manliga genus och skammen sexköparen upplever när han inte lever upp till förväntningarna om att vara överordnad kvinnan som säljer sex. I de artiklar som däremot betonar att sexhandel kränker de mänskliga rättigheterna konstrueras sexsäljaren som ett kvinnligt offer och sexköpare som sexuella exploatörer. Det är även tydligt i dessa artiklar hur genusföreställningar spelar roll för de egenskaper som tillskrivs aktörerna. Sexsäljaren framställs som ett utsatt och underordnat kvinnligt offer och sexköparen som en överordnad, utnyttjande man.

Den andra frågeställningen ville utreda orsakerna till människohandel för sexuella ändamål och prostitution. Resultaten visar att de främsta orsakerna som konstrueras i den spanska dagspressen, oberoende på perspektiv på människohandel samt prostitution, är fattigdom, vapenkonflikter och global uppvärmning. Ett genomgående tema vi upptäckte under analysen var hur sexsäljarens etniska härkomst belystes som orsak i relation till ekonomisk utsatthet samt emigration av diverse anledningar. Vi hade dock inte möjlighet att undersöka denna aspekt på grund av studiens omfång och tidsbegränsning.

Vår tredje frågeställning undersökte de lösningar för människohandel och prostitution som framställts av dagspressen. En lösning som konstruerades av spansk media är legalisering och att klassa prostitution som ett yrke. Denna lösning presenteras utifrån ett perspektiv som betonar sexsäljers egenmakt och styrka. Några av de analyserade artiklarna redogör för hur den svenska modellen är en annan lösning. Genom att kriminalisera köp av tillfälliga sexuella förbindelser straffas sexköpare, hallickar och människohandlare. De individer som säljer sex straffas inte eftersom deras handlingar inte är kriminella.

Studiens syfte har brutits ner i tre frågeställningar för att möjliggöra en djupare analys av människohandel och prostitution. Efter bearbetningen av det empiriska materialet har det kunnat konstateras att den spanska dagspressen konstruerar lösningar, orsaker och centrala aktörer utifrån olika perspektiv som präglas av olika ideologiska inställningar. De två motpoler som växte fram i analysen var *sexhandeln* som ett sexuellt utnyttjande (modernt slaveri) eller försäljning av sexuella tjänster (ett arbete). Det synliggjordes hur ett normativt förhållningssätt och kontextbundna idéer påverkade dessa två perspektiv. Detta väckte vidare funderingar hos oss gällande om medias konstruktion leder till sociala och politiska förändringar i Spanien. Konstruktionerna av denna företeelse tyder på en polarisering i samhället som påverkar det sociala arbetets utformning samt de preventiva insatserna som erbjuds. Polariseringsen och medias motstridiga konstruktioner av centrala aktörer påverkar i sin tur föreställningar om bakomliggande orsaker och potentiella lösningar. Med detta sagt, menar vi att studien är av hög relevans för socialt arbete.

Vi fick ett resultat som pekar på att det finns fler perspektiv som ges utrymme i debatten. Spansk dagspress framställer centrala aktörer ur olika perspektiv, dock genom ett icke-varierande tillvägagångssätt. Studien hade även kunnat genomföras ur ett intersektionellt perspektiv eftersom det är flera faktorer såsom socioekonomisk status, etnicitet och klass som påverkar konstruktionerna i massmedia. För att utveckla studien och som bidrag till framtida forskning, hade intervjuer kunnat genomföras med journalister och skribenter till artiklarna. Detta hade bidragit till en djupare förståelse av hur massmedia konstruerar centrala aktörer, orsaker och lösningar för människohandel och prostitution. Det hade även varit av intresse att genomföra en studie fokuserad på manliga offer. Vad vi har upptäckt är att kvinnliga offer framställs mer frekvent i media än manliga. Trots att

majoriteten av individerna som faller offer är kvinnor och flickor anser vi det vara viktigt att även manliga offer studeras. Under denna studies genomförande har vi mycket sällan stött på forskning eller tidningsartiklar som fokuserar på transpersoner, vilket också hade varit av intresse att studera.

7. Slutord

Slutsatsen för studien är att den spanska dagspressens konstruktion av olika aspekter reflekterar normativa föreställningar i det spanska samhället. Tidningsartiklarna konstruerar varierande sociala och politiska perspektiv beroende på uppfattningen av prostitution och människohandel för sexuella ändamål som problematik eller icke-problematik. De motstridiga sidorna delar däremot en gemensam ståndpunkt, nämligen att en samhällelig förändring är väsentlig. Oberoende av om uppfattningen att prostitution ska betraktas som en problematik på samma sätt som människohandel för sexuella ändamål eller om det ska ses som ett arbete, är den nuvarande situationen i Spanien ohållbar. Artikelskribenterna, forskare, politiker och kvinnorna som själva säljer sex uttrycker att det förekommer stigmatisering, sexualisering, fysisk som psykiskt våld samt osäkra livssituationer. Vi anser att kvinnornas säkerhet, frihet och sociala position är det som bör vara det största fokuset i Spanien.

Referenslista

Acharya, Arun Kumar & Clark, Jennifer Bryson (2010) The health consequences of trafficking in women in Mexico: findings from Monterrey city, *International Review of Sociology*, 20 (3) s. 415–426

Aftonbladet (2016) *Frankrike får "svensk" sexköpslag.*

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/8wjpKx/frankrike-far-svensk-sexkopslag>

Hämtad: 2023-05-11

Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2022) Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen. I: Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber, s. 8–16

Bergström, Göran & Ekström, Linda (2018). Tre diskursanalytiska inriktningar I: Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.) *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Studentlitteratur: Lund, s 253–304

Boréus, Kristina (2022a) Texter i vardag och samhälle. I: Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber, s. 181–199

Boréus, Kristina (2022b) Diskursanalys. I: Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber, s. 200–214

Boréus, Kristina & Kohl, Sebastian (2018) Innehållsanalys. I: Boréus, Kristina & Bergström, Göran (red.). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur AB, s. 49–92

Bryman, Alan (2021) Samhällsvetenskapliga metoder. *Liber AB*: Stockholm.

Cabrera-Rodríguez, Elvira-Carmen & Antolínez-Merchán, Pilar (2022) Derechos humanos invisibilizados: La trata de seres humanos en los medios de comunicación en España. *Revista Científica de Educomunicación*, 9: s. 107–118

Diari Oficial de la Generalitat Valenciana (2021) *Conselleria de Justícia, Interior y Administración Pública* https://dogv.gva.es/datos/2021/03/01/pdf/2021_1857.pdf

Edelman, Murray (1988) *Constructing the Political Spectacle. The University of Chicago Press*: Chicago

Eduards, Maud (2007) *Kroppspolitik, om moder Svea och andra kvinnor*. Atlas Akademi: Stockholm

El Código Penal Español: artículo 187

El Confidencial (2023) *¿Es legal la prostitución en España? Qué dice la legislación al respecto*

https://www.elconfidencial.com/espana/2023-03-08/prostitucion-estado-legal-espana_3587676/ Hämtad: 2023-05-22

El Ministerio del Interior (2021) *Situación en España*

<https://www.interior.gob.es/opencms/es/servicios-al-ciudadano/trata/situacion-en-espana/>
Hämtad: 2023-04-28

El Ministerio de Sanidad (2005) *Terminología y conceptos en prostitución*.

<https://www.sanidad.gob.es/ciudadanos/enfLesiones/enfTransmisibles/sida/prevencion/prostitucion/docs/2005terminologia.pdf> Hämtad: 2023-04-25

Elsrud, Torun & Lalander, Philip (2007) The Norrliden project. Genderisation and ethnification of a low status residential area in the local press. *Sociologisk Forskning*, 44(2): s. 6–25

Escot, Lorenzo; Belope-Nguema, Sabina; Fernández-Cornejo, José Andrés; Del Pozo-García, Eva; Castellanos-Serrano, Cristina & Cruz-Calderón, Selene Fabiola. (2022) Can the legal framework for prostitution influence the acceptability of buying sex? *Journal of Experimental Criminology*, 18(4) s. 885–909

Europaparlamentet (2016) *Kampen mot människohandel i EU:s yttre förbindelser*. Europeiska unionens officiella tidning

Europeiska Jämställdhetsinstitutet (2016) *Sexuell exploatering*.
<https://eige.europa.eu/sv/taxonomy/term/1375> Hämtad: 2023-04-03

Farley, Melissa; Golding Schuckman, Jacqueline; Matthews, Emily; Malamuth, Neil, & Jarrett, Laura (2015) Comparing Sex Buyers With Men Who Do Not Buy Sex: New Data on Prostitution and Trafficking. *Journal of Interpersonal Violence*, 32(23) s. 3601–3625

Förenta Nationerna (FN) (2000) *Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime*.

García Navarro, María del Mar & García Navarro, Carmen (2021) Sub-Saharan Women Trafficked for Sexual Exploitation: A Transdisciplinary Approach from the Paradigm of Resilience. *Revista de Investigaciones Feministas*. 12(2): s. 601–612.

Irish Times (2014) *Cabinet approves law to criminalise purchase of sex*.
<https://www.irishtimes.com/news/politics/cabinet-approves-law-to-criminalise-purchase-of-sex-1.2014422#.VHS5EGBm1nM.email> Hämtad: 2023-05-11

Jämställdhetsmyndigheten (2022) *Prostitution och människohandel*
<https://jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/prostitution-och-manniskohandel/> Hämtad: 2023-04-21

Jämställdhetsmyndigheten (2021) *Sexköpslagen – från kontroversiell lag till internationell modell* <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/fakta-om-jamstalldhet/sexkopslagen/>
Hämtad: 2023-05-07

Kosmas Gaitis, Konstantinos (2023) Representations of traffickers in official UK discourse: Examining the least known component of the human trafficking equation. *International Journal of Law, Crime and Justice* (74) s. 1–13

Kotiswaran, Prabha (2020) The Sexual Politics of Anti-Trafficking Discourse. *Feminist Legal Studies*. (29) s. 43–65

Lerum, Kari & Brents, Barbara (2016) Sociological Perspective on Sex Work and Human Trafficking. *Sage Publications*: New York

Lincoln, Yvonna Sessions & Guba, Egon (1985). *Naturalistic Inquiry*. Newbury Park: Sage Publications

Línea Editorial (2023) *Línea Editorial – de algunos periódicos españoles* https://www.adfcpadreachieta.com/uploads/1/7/3/1/17311346/l%C3%ADnea_editorial_de_algunos_peri%C3%B3dicos_espa%C3%B1oles_revisada.pdf

Long, Elizabeth & Dowdell, Elizabeth B. (2018) Nurses' Perceptions of Victims of Human Trafficking in an Urban Emergency Department: A Qualitative Study. *Journal of Emergency Nursing* 44(4) s. 375–383

Mattsson, Tina (2015) *Intersektionalitet i socialt arbete*. Gleerups Utbildning AB: Malmö

Melgar, Patricia; Merodio, Guiomar; Duque, Lena & Ramis-Salas, Mimar (2021) “Petites Bonnes” minors sex trafficked in Morocco and Spain. *Children and Youth Service Review*, 120: 1–8.

Mörner, Ninna (2010) Offer, objekt, förlorare, försörjare, aktör: en mångfasetterad bild av traffickerade kvinnor, *Tidskrift för Genusvetenskap* (3) s.107–134

Nationellt Metodstöd mot prostitution och människohandel (NMT) (2023) *Har sexköpslagen haft effekt?* <https://www.nmtsverige.se/faq/har-sexkopslagen-haft-effekt>
Hämtad: 2023-05-11

Nationalencyklopedin (NE) (2022) *Förövare*.

<https://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/f%C3%B6r%C3%B6vare>

Hämtad: 2024-05-03

Nguyen, Onah & Le, Toi (2021) Perceptions of governmental and nongovernmental actors of human trafficking victims: The case of Vietnam. *International Journal for Crime, Justice and Social Democracy* 10(2): 127-139

Näthatshjälpen (2022) *Sexuella övergrepp online*.

<https://nathatshjalpen.se/a/identifiera-sexuella-overgrepp-online/> Hämtad: 2023-04-02

Unizon Jourer (2022) *Sexköp och prostitution*.

<https://www.unizonjourer.se/vara-sakfragor/sexkop-och-prostitution/> Hämtad: 2023-04-02

Rathgeber, Corene (2002) The Victimization of Women through Human Trafficking – An Aftermath of War? *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice* 10 (2-3) s. 152–163

Real Academia Española (RAE) (2022) *Diccionario de la lengua española*, 23 ed. 23.6.

Senent, Rosa M (2019) Men that Buy Inequality: Critical Analysis of Sex Buyers' Discourse on Prostituted Women and Girls. *Asparkia Investigació Feminista*. 35 s. 23–43

SFS 1962:700 *Brottsbalken*

SFS 2005:716 *Utlänningslagen*

Svensson, Peter & Ahrne, Göran (2022) Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I: Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber, s. 24–54

Sveriges Television (SVT) (2014) *Kanada inför svensk sexköpslag*.

<https://www.svt.se/nyheter/kanada-infor-svensk-sexkopslag> Hämtad: 2023-05-11

Sveriges Television (SVT) (2018) *Sexköp utomlands är förbjudet i Norge sedan tio år tillbaka*. <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/sexkop-utomlands-ar-forbjudet-i-norge>
Hämtad: 2023-05-11

United Nation Women (2022) Kvinnokonventionen
<https://www.unwomen.se/kvinnokonventionen/> Hämtad: 2023-05-16

UNODC, Wien (2020) Global Report on Trafficking in Persons

Vetenskapsrådet (2022) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.

Villacampa, Carolina (2022) Challenges in assisting labour trafficking and exploitation victims in Spain. *International Journal of Law, Crime and Justice*. 71 (9) s. 1–11

West, Candice & Don, Zimmerman (1987) Doing Gender. *Gender and Society*. 1 (2) s. 125–151

Bilagor

Bilaga 1

Nr	EL ESPAÑOL
1	Aguestí Domingo, Alejandro (2023) ¿Educar o prohibir? La criminalización del trabajo sexual. <i>El español</i> , den 9 januari 2023
2	Frías, Carlos (2021) El limbo de la abolición: el destino incierto de 400.000 prostitutas en España tras la promesa de Sánchez. <i>El español</i> , den 24 oktober 2021
3	Garrido, Paloma (2022) La vida de una prostituta de lujo en España: “La mayoría empezamos en esto por necesidad”. <i>El español</i> , den 23 augusti 2022
4	Meyer, Luís (2022) La trata de seres humanos en España: así es la esclavitud del siglo en nuestro país. <i>El español</i> , den 25 september 2022
5	Reinosa, Andrea (2022) 'De Murcia a Alicante y Toledo': liberadas 7 víctimas de explotación sexual que comían solo una vez al día. <i>El español</i> , den 16 december 2022
6	Martínez, Emilio (2023) La ordenanza contra puteros de Elche también sancionará a menores y encubridores. <i>El español</i> , den 10 februari 2023
7	Nieto, Juan (2023) Liberadas en Valencia 8 mujeres obligadas a prostituirse que vivían hacinadas en el suelo. <i>El español</i> , den 11 april 2023
8	Cortés, Felipe (2021) Las Cortes Valencianas piden al Gobierno de España abolir la prostitución. <i>El español</i> , den 7 oktober 2021
9	Nieto, Juan (2022) Feministas y exprostitutas acusan a Mónica Oltra de apoyar al lobby proxeneta por rechazar la abolición. <i>El español</i> , den 30 maj 2022
10	Susanne, Jaime (2023) La historia no contada del mítico club Sombras: de la guardia civil prostituta a 'Tito Berni' y sus socios. <i>El español</i> , den 2 mars 2023

11	Ondarra, Marcos (2022) ¿Abolir la prostitución? Sólo Ciudadanos está en contra: "La regulación protege a las trabajadoras". <i>El español</i> , den 14 september 2022
----	---

Nr	EL PAÍS
1	Wadekar, Neha. (2023) La prostitución en Tailandia: visible, multimillonaria e ilegal. <i>El País</i> , den 14 mars 2023
2	Palomino, Sally (2023) El 62 % de las víctimas de trata de personas en Colombia son explotadas sexualmente. <i>El País</i> , den 23 februari 2023
3	Garrido, Paloma (2022) La Policía de Bogotá rescata a tres niñas que eran víctimas de explotación sexual. <i>El País</i> , den 23 augusti 2022
4	Lindao Caizaguano, David (2023) La Policía libera en Valencia a ocho víctimas de explotación sexual que vivían hacinadas en dos pisos. <i>El País</i> , den 11 april 2023
5	Olivera, Joana (2021) Trabajadoras sexuales, feministas e ‘influencers’ <i>El País</i> , den 20 mars 2021
6	Sánchez Costa, Raúl (2023) Cómo sedujo el polémico ‘influencer’ Andrew Tate a sus víctimas. <i>El País</i> , den 6 januari 2023
7	Martínez Rodríguez, José Ignacio (2023) Prostitución en Zimbabue: “Algunos no quieren pagar, otros te golpean, otros prefieren no utilizar protección”. <i>El País</i> , den 20 januari 2023
8	Valdés, Isabel (2022) La explotación sexual y laboral que alimenta al porno: “Había 50 hombres esperándome, estuve a punto de perder el conocimiento, pero nadie me hizo caso”. <i>El País</i> , den 28 oktober 2022
9	Vasquéz, Cristina (2021) Uno de cada cinco varones valencianos afirma haber pagado sexo alguna vez, según el Foro abolicionista. <i>El País</i> , den 21 december 2021
10	Vizoso, Sonia (2021) Sobrevivir al horror de la explotación sexual: “Me veía como un pedazo de mercancía y quería morir”. <i>El País</i> , den 23 november 2021

11	Álvarez, Pilar (2021) El PSOE se queda solo en su plan de castigar al cliente de prostitución. <i>El País</i> , den 24 oktober 2021
----	---